SAYI : 598
4 ARALIK 1965
FİATI : 125 KURUŞ

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE DERGİSİ

Gecekonducular azıtınca...

DEMİRELİN MAVİ

YILIN
İKİNCİ
REKOR ÇEKİLİŞİNDE 7,5

MİLYON

SON
PARA
YATIRMA
GÜNÜ
30
ARALIK

T.C. ZİRAAT BANKASI

(Basın A: 1454) — 655

Cilt: XXXIV Yıl: 12 Sayı: 598

SAHİBİ VE BAŞYAZARI :

Metin Toker

YAZI İŞLERİ
VE MÜESSESE MÜDÜRÜ

Tacettin Tezer

BU SAYIDA YAZI KURULU :

İÇ HABERLER KISMI: Kurtul Altuğ, Teoman Erel, Okay Göçer, Egemen Bostancı (İstanbul) — DIŞ HABERLER KISMI: T. Kemal — İKTİSAT: Mehmet Tuğrul — MAGAZİN KISMI: Jale Candan, Tuli Sezgin, Hüseyin Korkmazgil — KİTAP: İlhamı Soysal.

İstihbarat Tel: 10 73 82

KAPAK KOMPOZİSYONU

SAN Organizasyon
Erkal Yavi

KAPAK KLİŞESİ

Hüner Klişe • İstanbul

KAPAK BASKISI

Rüzgârlı Matbaa

FOTOĞRAF

T.H.A.
Erdoğan Çiftler

KLİŞE

Doğan Klişe

ABONE ŞARTLARI

3 aylık (12 nüsha) 12.50 lira
6 aylık (25 nüsha) 25.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 50.00 lira
Geçmiş sayılar 250 kuruştur.

İLAN ŞARTLARI

Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak 3000 lira

AKİS Basın Ahlâk Yasasına
uymayı taahhüt etmiştir.

DİZİLDİĞİ YER

Rüzgârlı Matbaa

BASILDIĞI YER

Hürriyet Matbaası
Ankara

BASILDIĞI TARİH

1.12.1965

AKİS

HAFTALIK
AKTÜALİTE
DERGİSİ
RÜZGARLI SOK. No:15
ANKARA-TEL: 11 89 92
P.K. 582

Kendi Aramızda

İki hafta sonra AKİS'in 600. sayısını elinizde bulacaksınız. Memleketimizde bir derginin 600 hafta çıkması, o yayın organının okuyucularından gördüğü rağbetin bir neticesidir. Gerçi AKİS, elimizde olmayan sebeplerden ötürü, tam 600 hafta aralıksız çıkamamıştır. DP İktidarı devrinde ardıardına gelen hapis cezaları, kapatma kararları, Türkiyenin en çok aranılan ve satılan dergisinin yayın hayatında aksamalara sebep olmuştur. Ama bütün bunlara rağmen, hak bellediği yolda, gittikçe artan bir gayret ve şevkle yürümüş, 600. sayısına ulaşmıştır.

AKİS, 18 Aralık 1965 günlü 600. sayısında üç sürprizle karşınıza çıkacaktır. Birinci sürprizimiz, sekiz sayfalık bir ilâve ile vereceğimiz, "Varlıklı Milletler — Yoksul Milletler" başlığını taşıyan yazı serimizdir. Çeşitli iktisadi meselelerin tartışma konusu olduğu, sağlam kuvvetlerin iktisadi meselelerle yakından meşgul bulunduğu Türkiyemizde bu yazı serimizin büyük bir ilgiyle karşılanacağım sanıyorum. Ünlü ingiliz iktisatçısı Barbara Ward'ın şu günlerde Kanada radyosunda yaptığı altı konuşmanın özeti mahiyetindeki bu yazı, pek çok iktisadi meselemize ışık tutacaktır.

İkinci ilginç yazı serimiz, AKİS okuyucularının zaman zaman zevkle okuduktan bir imza tarafından sunulacaktır: Özden Toker!.. Bundan bir süre önce Londrada, renkli hayatıyla pek merak konusu olan ermeni milyoner Gülbenkyan ile konuşan Özden Toker, onun hayatım kendi ağzından, AKİS İçin dinlemiştir. Milyoner Gülbenkyanla ilgili, merak edilen pek çok hususu, Özden Tokerin tatlı, akıcı üslûbundan , izleyeceksiniz.

Okuyucularımızın zaman zaman şikâyetçi oldukları bir konuyu da 600. sayımızla birlikte halledeceğiz: Cilt kapaklan konusu!.. "İsmet Paşayla 10 Yıl" yazı serimizin Ankaranın en mükemmel basımevi olan Ajans-Türk Matbaasındaki hazırlıktan son safhaya gelmiş bulunmaktadır. 18 Aralık tarihini taşıyan AKİS'in üçüncü sürprizi de, nefis bir kompozisyonla sunacağımız cilt kapakları olacaktır.

600. sayımız, her bakımdan mükemmel bir sayı olacaktır.

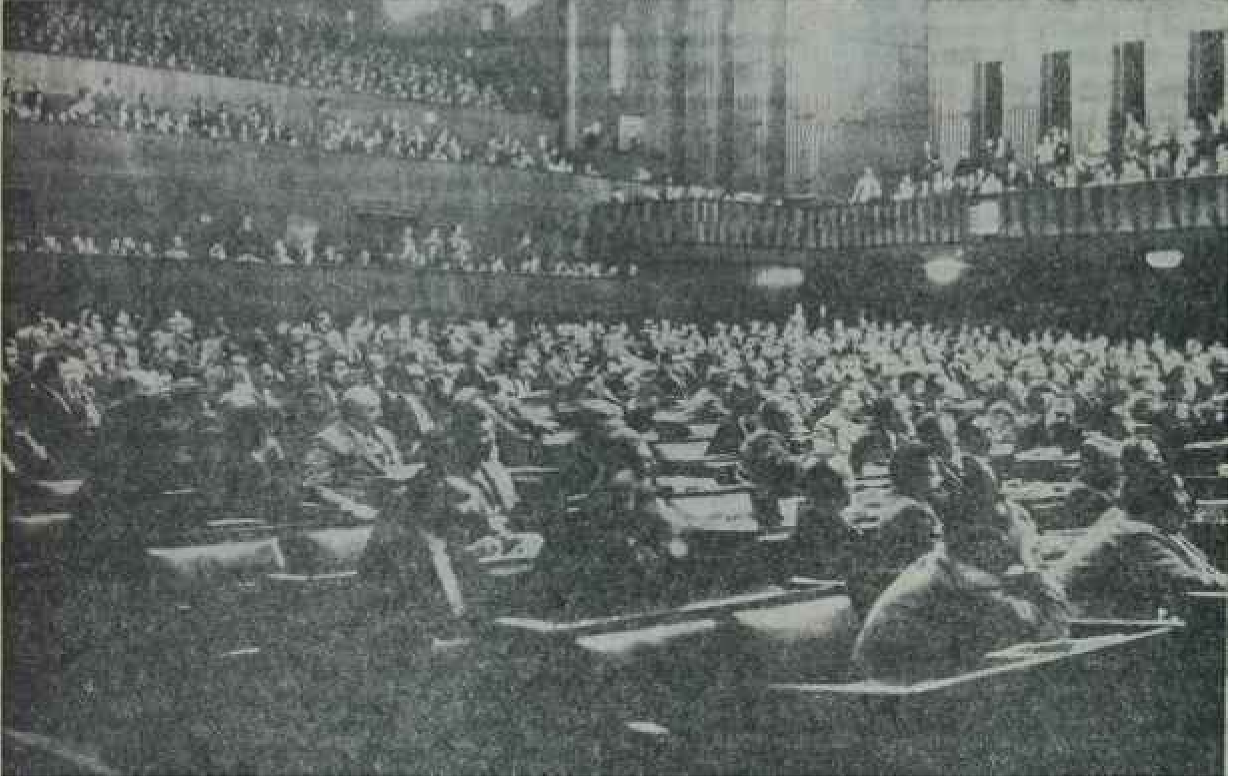
Saygılarımızla

Kurtul Altuğ

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Cilt: XXXIV Sayı: 598 4 Aralık 1965

YURTTA OLUP BİTENLER

Milletvekilleri Mecliste
Yeme de yanında yat

Millet

Ya, işler?

Sayın milletvekillerimiz bir karar almış bulunuyorlar. Meclis haftada üç gün, Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri toplanacaktır!

Bunun, görünüşte hiç bir tuhaflığı yoktur. Yıllardan beri bütün Meclisler, normal devrelerde, haftada üç toplantı yapmaktadırlar. Bu, 1950'den önceki Mecliste de böyleydi. Bu, 1950'den sonraki Mecliste de böyleydi. Bu, 1961 seçimleriyle kurulan Mecliste de böyleydi. Demek ki şimdi de, haftada üç toplantı yapmak usulü sürdürülmektedir.

Ama kazın ayağı biraz başkadır ve bu, sayın milletvekillerimizin bir kurnazlığıdır. Sayın milletvekillerimizin az çalışma ve bilhassa çok kazanma konularındaki "minareyi kılıfına uydurmak" meharetleri hiç kimsenin meçhulü değildir.

Bütün eski Meclislerde de, umumî heyet haftada üç gün toplanırdı. Ama, neydi o günler? Pazartesi, Çarşamba ve Cuma. Hafta tatili, herkesinki gibi, Cumartesi ve Pazardı. Halbuki yeni kararla, sayın milletvekillerimiz Perşembe akşamı serbest kalmaktadırlar ve bu Salı sabahına kadar devam etmektedir. Yani, haftada dört gün. Haftada üç gün çalışılıp dört gün serbest kalınan işe, dünyanın her tarafında "mis gibi is" derler.

Eski Meclislerin toplantı günleri olarak Pazartesi, Çarşamba ve Cumayı seçmiş bulunmaları sebepsiz değildir. Aradaki günler, asıl komisyon çalışmalarına ayrılan günlerdir. Pazartesiden Cumaya kadar umumî heyet toplantıları bulunduğu için milletvekilleri bir yere ayrılamazlardı ve komisyonlara devam ederlerdi. Bu yıl, bir kurnazlığın eseri olan yeni sistemde, milletvekillerini arayınız ki, bulasınız. Zaten çoğu bir de başka iş sahibi olan milletvekilleri artık Ankarada, haftanın sadece üç gününü geçirecek-lerdir.

Sular Barajı Aşmaya Başlıyor

Metin TOKER

"Bu seçimlerde lâfı çok edilen mukaddes mülkiyet hakkına karşı, tam da bu hakkın yaman savunucusu A.P. iktidara gelmişken büyük şehirlerde başlayan tecavüzler türk toplumunu ciddiyetle düşündürecek vehamettedir. AKİS, seçimlerden hemen sonra, sözü çok edilen bir fotoğraf yayınlamıştı. Fotoğrafta, bir muhteşem Cadillac'ın önünde avuç açmış bir dilenci görünmekteydi. AKİS, Türkiyenin dramının o Cadillac'ın sahibinin de, bu dilencinin de aynı partiye, A.P.'ye oy vermesinde olduğunu belirtiyordu. Bu çelişmenin çatışmaları şimdiden başlamıştır ve A.P. İktidarının, daha da endişe verici hadiseleri yaratacağını söylemek şaşırtıcı sayılmamalıdır. Görünen köyün kılavuz istemediği, bizim eski ve doğru bir atasözümüzdür.

Bütün seçimler boyunca hiç bir mangalda kül bırakmamacasına konuşan A.P. Genel Başkanının bugün, sorumluluğu alır almaz sırtında bir çok ateşten gömlek bulmasının şaşırtıcı hiç bir tarafı yoktur. Süleyman Demirel, Türkiyede bir zayıf devlet isteyen zümrelerin ideal adayı olarak iktidara gelmiştir. Gecekondulular bu zümrelerin sadece bir tanesidir. Bazen devletin gerçekten iyi olmamasından dolayı, ama çok zaman devlet mefhumu kendi özel menfaatlerini tedirgin ettiği için vurguncu küçük iş adamı da, imparatorluk peşinde büyük iş adamı da, eski tabiriyle "düvel-i muazzama" da, yabancı sermaye çevreleri de, çarıklı erkânıharp takımına dahil köylü de, İstanbuldaki azınlıklar da hep böyle bir hevesin içinde olmuşlardır. Zayıf devlet demek, her çeşit istismara kapıları açık memleket demektir. Kanunlardan, nizamlardan tâviz verileceği, göz yumulacağı, pek ses çıkarılmayacağı ümidi ciddi devletten şu veya bu haklı veya haksız sebeplerden ötürü hoşlanmayan herkesi fütursuz Süleyman Demirelin A.P.'ne itmiştir

Bunların, şimdi zamanın geldiği kanısıyla harekete geçmeye başlamış olmaları eşyanın tabiatı icabıdır. Barajlar Kralı diye lanse edilen Süleyman Demirelin barajını, coşturulan sular elbette ki aşacaklardı. Türk toplumunun daha çok karışacağını söylemek, üzüntü verici de olsa, bir karamsar kehanet diye kabul edilmemelidir. Zayıf ve tavizci devletin tabii neticesi, karışıklıklar İçinde bir toplumdur. Böyle bir durumun tohumları, maalesef 1965 seçimlerinde ekilmiştir.

Menderes devrinde, yanma bir D.P. Ocak Başkanı alan, devlete karşı çıkabilmiştir. Bu, zayıf devlet heveslisi zümrelerin gönlünde bir iştiyak olarak kalmıştır. 1965 seçimlerinde iştiyakların tekrar gerçekleşeceği hayali gözlerin önüne, cazip renklerle çizilmiştir. Demirelin, kendi kafasında böyle bir imkânın mevcut bulunduğuna inanmadığı muhakkaktır. Demirel, siyaset hayatında kendisini hiç bir sözüyle veya davranışıyla bağlı saymayan politikacı tipinin bir örneği olarak ortaya çıkmıştır. D.P.'nin Büyük Kongresinde inanılması imkânsız bir fütursuzlukla "Ben mason değilim" diyebilmesi, sonra da masonluğu dinsizlik olarak itham edebilmesi bunun bir delilidir. Son, İstanbula bir de değil, iki asma köprü yapıvermek hikâyesindeki "Ne var? Biz İstanbula asma köprüler yapacağız dedikse, bunu bu yıl mı yapacağız dedik?" dönüşü, çocuk kandırma meraklılarının bile kolay göze alamayacakları bir cesaret İşidir.

Süleyman Demirel geçenlerde, Ankarada ziraatçilerin bir toplantısında bir konuşma yapmış. Radyo verdi. Sadece bunu dinlemek, Başbakanın meseleleri nasıl basite irca meraklısı olduğunu göstermeye yetiyordu. Demirel Türkiyenin tarım, köy ve köylü dâvasını bir anlatıverdi, bütün düğümlerini bir çözüverdi, bunu, mesleği ziraatçi olanlara bir izah ediverdi, doğrusu benim parmağım ağızımda kaldı. İster istemez 27 Mayısın Hârika Çocuğu Muzaffer Özdağın generallere askerlik, profesörlere eğitim ve gazetecilere basın konusunda verdiği konferansları hatırladım. Demek, insan ağızdan dolma tüfek gibi, kulaktan dolma edindiği bir takım orta okul bilgisini "memleketin meselelerine nüfuz etme" saydı mı, böyle konuşmaya başlıyor. O Hârika Çocuğa da her şey, 1960'ın mesut yazında ne kadar kolay geliyordu! "Karar verdik, icra ettik, bitti!" diyordu. "Yaptık, oldu!" diyordu.

Halbuki, olan hiç bir şey yoktu.

Siyaset hayatında medeni cesaret, iktidar alındığı takdirde yapılabilecek olanları söylemek, bunu söylemek için de daha önceden, yapılması memleket menfaatine bulunan şeylerle bulunmayanları bir iyi ayırdetmektir. Ancak o takdirde bir Başbakan, daha altındaki koltuğu ısınmadan sırtında ateşten gömleklerin hararetini hissetmez.

İşte gecekondular ve işte Kıbrıs! Hani o, "enerjik, dinamik ve haysiyetli" politika? Hani o, "gönder jetleri, çık adaya, tutuşturuver papazı sakalından" edebiyatı? İnönü Hükümetleri Kıbrısı kurtarabilecek tek yolu Türkiyeye açmaya çalışırlarken, Demirel ve sözcüleri, şampiyonluğunu yaptıkları o politika ve o edebiyatla bu yolu tıkamak, bu yolu itibarsız kılmak günahının içindeydiler. Şimdi, bu günahlarının kefaretini Türkiyeye ödetmek hakkına sahip değillerdir. Türkiyeyi bir maceraya ihtiyatsızca sürüklerlerse kendilerini affetmek hiç kimsenin kudreti dahilinde olmayacaktır. Aynı şekilde, ellerine bütün sabotaj gayretlerine rağmen hazır verilmiş bulunan kozu gereği gibi kullanamayarak bir çuval inciri berbat etmek, kendilerine elbette ki ağır sorumluluk yükleyecektir. Bu, ucuz demagoji ve suçu başkasına atma çabasıyla önlenemeyecektir.

Tarihte, işlerin üstesinden gelme kudretine hiç sahip olmadıkları halde mevkiin cazibesiyle gözü kamaşmış, "yahu, dur bakayım, benim İmkânlarım nedir" diye düşünmeden sorumluluk kabul etmiş nice dev aynası seyircileri olmuştur ki bunlar çok zarara yol açmışlardır. Süleyman Demirel o yönde süratle ilerliyor.

Ama bu, bir sürpriz sayılabilir mi?

Memleketin dünya kadar meselesi olduğu, seçimlerde partilerin üzerinde ittifak ettikleri tek nokta olmuştur. Şimdi, milletvekillerini birer şahane tembel yapacak olan karar da partiler tarafından müttefikan kararlaştırılmıştır. Bu, partisi ne olursa olsun, bir "milletvekili milleti" bulunduğunun yeni delilidir. Şimdi bu "milletvekili milleti" hiç kimse şüphe etmesin, yakında maaşına zam talebiyle gene müttefikan ayağa kalkacaktır. Üç gün çalış, dört gün serbest ol ve beş bin liraya para deme!

Ama memleket düşünmeyecek mi sanılıyor: Yahu, biraz da biz ölsek diye..

Demokrasi

Bir bildiri

Siyasal Bilgiler Fakültesi Sosyoloji Kürsüsü Asistanı Özer Ozankaya, haftanın başında Salı günü bir AKİS'çiye şöyle dedi:

"— Bildiride yayınlanan fikirler, aslında arkadaşlarımızın günlük hayatlarında hemen her zaman konuştukları ve aralarında tartıştıkları fikirlerdir, Bu bakımdan, konuşulan konular, bildiride açık bir şekilde ifadesini bulmuştur. Belirtilen fikirler, arkadaşlarımızın samimiyetle savundukları fikirlerdir."

Genç Asistan Ozankayanın söyledikleri, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler ve Hukuk Fakültesi ile Orta Doğu Teknik Üniversitesine mensup 38 profesör, doçent ve asistanın, haftanın başında Pazar günü yayınladıkları ortak bildiriyle ilgilidir. Hükümetin dış politikasını şiddetle yeren bildiri, öğretim üyesi bilim adamlarının bir konudaki görüş birliğini ifade etmesi bakımından önemlidir.

Türk dış politikasının, bağımsızlıkları için savaşan ülkelerin karşısında değil, yanında olması gerektiği, Kıbrıs dâvasının da ancak bu yolda izlenecek bir politika sonucu halledilebileceği belirtilen bildirinin hazırlanışı, aslında uzun çalışmalara lüzum göstermedi. Fikir, daha ziyade Siyasal Bilgiler Fakültesi doçent ve asistanlarının teşebbüsüyle gerçekleşti.

Nitekim, bundan on gün kadar önce, Siyasal Bilgiler Fakültesinde asistanlara ait odalardan birinde gene Kıbrıs meselesi ve dolayısıyla Hükümetin dış politikada izlediği yol tartışılıyordu. Sonunda görüşler gene bîr noktada aydınlığa kavuşunca, ortaya şu soru atıldı:

"— Kendi aramızda hemen her gün konuştuğumuz bu konular hakkındaki görüşlerimizi bir bildiri ile halkoyuna açıklamamız nasıl olur?"

İşte bu sorudan sonradır ki, görüşlerin bir bildiride toplanarak, halkoyuna açıklanması kararlaştırıldı, müsvedde metinler üzerinde çalışılmağa başlandı. İşin ilginç tarafı şudur ki, hazırlanan birkaç müsveddeyi, bir metin halinde birleştirmek hiç de güç olmadı. Zaten bildirinin ana hatlarını, her gün konuşulan konular teşkil edecekti. Üstelik, teşebbüs, Hukuk Fakültesi ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğretim üyelerince de olumlu karşılanmıştı. Bu bakımdan, çok sayıda öğretim üyesi bildiriye imza koymaya hazırdı. Kaldı ki, teşebbüsün öncüsü bazı doçent ve asistanlar için, çok sayıda imza toplamak amaç değildi.

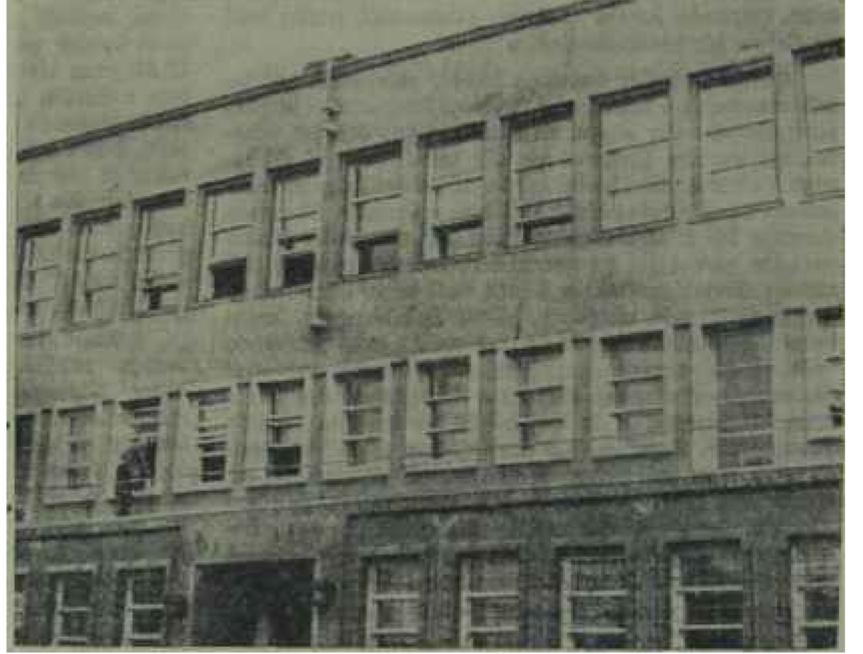
Kısa bir süre içinde hazırlanan metin, teksir edilmeden önce daktilo ile çoğaltılarak, imza edecekleri tahmin edilen profesörlere sunuldu. Profesörlerin de fikri alındıktan sonra iş, bildirinin imza edilmesi safhasına gelmişti. Bildiri, teksir edildikten sonra, önceden mutabakatı alınan profesör, doçent ve asistanlara imzalatıldı, Pazar günü de gazete bürolarına dağıtıldı.

..ve dünya dönüyor

Bildirinin ertesi gün gazetelerde yayınlanmasından sonra. Pazartesi günü Başbakan Demirel, basın mensuplarının bu konudaki sorularına, maziyi hatırlatır tarzda şu cevabı verdi:

"— Türkiye demokratik bir ülkedir, herkesin her söylediğini vizeden mi geçireceğiz?"

Ancak, kazın ayağının pek öyle olmadığını bu haftanın başındaki bir mahkûmiyet kararı gösterdi ve tabii böyle bir mahkûmiyete temel teşkil eden kanunî durum geniş tep ki yaptı. Bir sendika gazetesi •Türkiye Basın-İş Sendikasının organı Gündem- bundan iki asır önce yaşamış, hiç meşhur olmayan bir Babeuf'ün bir yazısını yayınlamıştı. Babeuf'ün yazısı, üstelik, yayınlanmış bir kitaptan alınmıştı. Savcılık bu yazıyla komünizm propagandası yapıldığı gerekçesiyle -Babeuf, Marx'ın doğumunu bile göremeden ölmüştür» dâva açtı. Haftanın başında neticelenen, bu dâvaydı. Ankara Ağır Ceza Mahkemesi, Günde-

Siyasal Bilgiler Fakültesi
"Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" diyorlar

min o tarihteki sorumlusu Atillâ Bartınlıoğlunu 7 yıl 4 ay hapis ve 2,5 yıl Eskişehire sürgün cezasıyla nahkûm ediyordu.

Haber yurdun içinde ve dışında bir bomba gibi patladı. Hiç bir "düşünen kafa" böyle bir suça bu cezayı veren bir kanunun bulunduğu memlekette "Türkiye demokratik bir ülkedir" denilebileceğini almıyordu. Çok tefsir "Demirel Türkiyesi yeni bir Menderes Türkiyesi olma yoluna girdi ve bu pek çabuk başladı" tarzında oldu.

Gerçekten de bu haberin gazetelerde yayınlandığı gün AP'nin Meclis- Grupunda Demirelin milletvekilleri Basın aleyhinde çok ağır konuşmalar yapıyorlar, Basının kendilerine hakaret ettiğini bildiriyorlar ve Menderesin Grupunun Menderesten istediği gibi Demirelden "buna karşı tedbir" istiyorlardı.

...ve Demirel, Babeuf'ün bir yazısının iktibas edilmesine 7 yıl 4 ay hapis, 2,5 yıl sürgün cezası verilmesini emreden meşhur 141. ve 142. maddeleri hafif buluyor, bunların ağırlaştırılması için harekete geçmenin hazırlığını yapıyordu.

İdare

Emniyete çengel

İçişleri Bakanı Faruk Sükan, 27 Mayisin sillesini yiyen politikacılardandır. 27 Mayıs onu Konya Ereğlisinde DP İlçe Başkam ve Belediye Reisi olarak bulmuştu. İhtilâlden sonraki ilk günlerde, çok yerde olduğu gibi, Ereğlide de eski devrin keskin sirkeleri ve bu arada Faruk Sükan biraz yumuşatılmıştı! Sertçe yürütülen bu yumuşatma işleminde başrolü oynıyanlardan biri de İlçenin Kaymakamı Orhan Zaimdi. Yani bugün, İçişleri Bakanı sıfatım taşıyan Faruk Sükanın değiştirmeye çalıştığı Ankara Emniyet Müdürü Orhan Zaim!..

Aradan geçen beş yıl, Türkiyede çok şeyi tersine döndürmüştür. Sükan İçişleri Bakanı olduğunda, bu yüzdendir ki, gözleri ilk olarak Orhan Zaime çevrilmiştir.

Hayrettin Nakipoğlu, 27 Mayıs öncesinin anlı ve şanlı İstanbul Emniyet Müdürlerindendir. Devrin İktidarı namına yürüttüğü terör ve partizanlık unutulmamıştır. Nakipoğlu o devirde, şu veya bu kimseye, ama daha çok DP'nin karşısında vaziyet alanlara "komünist" ithamını çok kolay yöneltebilen bir emniyetçi olarak tanınmıştır. 1957 Seçimlerinde bugünün Emniyet Genel Müdürü Ahmet Demiri sudan bir sebeple tevkif ettiren şahıs, Hayrettin Nakipoğludur. Bugün İçişleri Bakanı Faruk Sükanın, Ahmet Demirin yerine Emniyet Genel Müdürü olarak tâyin etmeye çabaladığı kimsenin ismi de Hayrettin Nakipoğludur. Sükanın Genel Müdür adayının bir ufak özelliği daha vardır ki o da, kendisinin Dilâver Argunun damadı oluşudur.

Kulağa Küpe...

Yolcu, azimet nereye?

C.H.P. kendine yol arıyor. Nasıl aramasın, zavallıcık?

1961'de seçim oldu. Halk C.H.P. ile M.B.K.'yı karıştırdı, C.H.P. avucunu yaladı.

1965'te seçim oldu. Halk C.H.P. ile T.İ.P.'i karıştırdı, C.H.P. kendi oylarını bile alamadı.

Halk karıştırdı! Doğru. Ama be birader, bu kadar karışık olan C.H.P.'nin de hiç mi kabahati yok, yahu?

Faruk Sükan
Eski acılar depreşince..

Şıpınişi

Son günlerde AP İktidarının giriştiği ve anlamı açıkça beliren "Emniyette nakil ve tâyinler" teşebbüsü kısa bir türe önce başladı ve büyük bir süratle tamamlanmak istendi. Faruk Sükan işe, önce, ortak anılara sahip bulunduğu Orhan Zaimle başladı. Bu hususta fazlaca aceleciydi. Derhal, Ankara Emnivet Müdürlüğüne tâyin edebileceği bir aday aramağa koyuldu. İstanbul Emniyet teşkilâtından Mehmet Akzambağın bir süre Önce Ankaraya yaptığı yolculuk, aday arama faaliyeti ile ilgilidir. Ancak Akzambakla ilgili bazı pürüzler çıkınca vaziyet değişmiş ve bu defa Faruk Sükanın Ankara Emniyet Müdürü adayı, Muzaffer Çağlar olmuştur. Bu tâyinle ilgili kararname hazırlanmış bulunmaktadır.

İkinci ve daha önemli merhale ise Emniyet Genel Müdürünün değiştirilmesi idi. Sükan yine aynı usülle, süratle aday bulup kararname hazırlama yoluna girdi. Üzerinde durulan adaylardan birici Celâlettin Ünseli idi. Ancak bu safhada teşebbüs Çankayadan duyuldu ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Nasır Zeytinoğlu Sükanla temas ederek, Gürselin adayları bilmek istediğini, aksi takdirde kararnameyi imzalamıyacağını çıtlattı. 8u arada Ünselinin isminin Köşkte iyi karşılanmadığı da Sükana hissettirilmişti. Önce direnmek isteyen Sükan, kafasında yatan projelerin akamete uğrayabileceğim anlayınca, kuvvetli rüzgârın önünde eğildi ve yeni bir adayın peşine düştü. Bu adayın bulunması gecikmedi.Sükanın yeni teklifi Hayrettin Nakipoğlu idi.Nakipoğlu, kararname hazırlanılmadan önce Köşke gönderildi. Nakipoğlu ile havadan sudan konuşan Cumhurbaşkanı, eğilimini pek belli etmedi. Eh, artık Sükan için işler yoluna girmişe benziyordu.İçişleri Bakanı, ellerini ovuşturarak kararnameyi hazırladı ve derhal Hükümete sevketti. Bu yazı kaleme alındığı sırada bu kararname bütün Bakanlardan geçmiş ve iş, seyahatten dönmesi beklenen Menteşoğlunun imzasına kalmışa benziyordu.

Ancak son anda durumda bir dal-alanma belirmiştir. Çankayanın Nakipoglu karşısındaki tutumunun

AYASOFYA

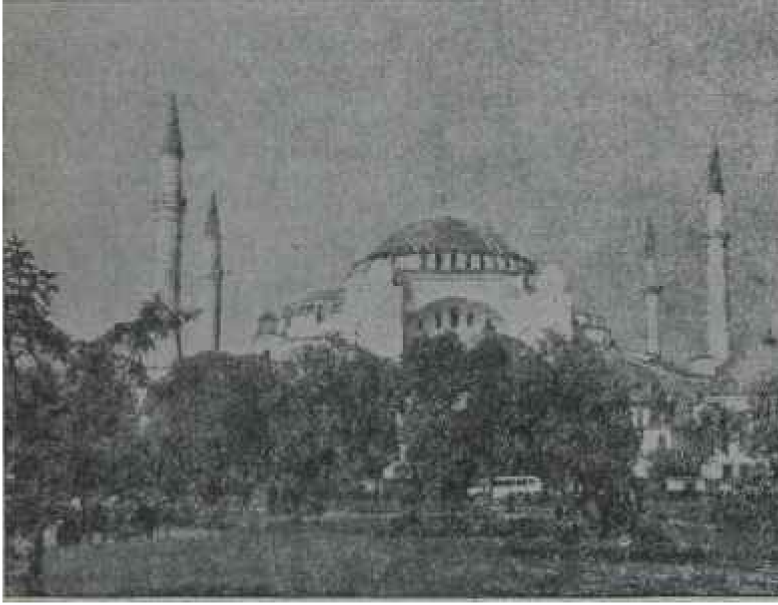
Geniş kütlelerin basit hislerini tahrik etmek, fazla güçlüğü bulunmayan bir davranıştır. Hele bunun için dinden faydalanıldı mı, meselenin zor hiç bir tarafı kalmaz. Ama bu yolun bir memleketin yüksek menfaatlerine fayda sağladığı, pek ender görülen bir hadisedir.

Şimdi, yunanlıların yaptıkları bir takım edepsizliklere kızanlar Ayasofyanın tekrar cami yapılıp ibadete açılmasını istiyorlar.

Eğer, burada pek uygun düşen tâbirle, gâvura kızıp oruç bozacaksak ve bu müslümanlıksa, hiç durmayalım. Tam zamanıdır. Ayasofyayı cami yapalım, minarelerinden ezanlar okuyalım ve yaklaşan ramazanda mabeti müminlerle dolduralım. Üstelik bu, "müslüman bir iktidar" olmak sloganını seçimlerde benimsemiş partinin müşterilerini de memnun eder.

Ama, bunu yapmadan önce, bir an düşünmemiz lâzımdır: Ayasofya, camilikten çıkarılıp, bizzat Atatürkün emriyle niçin müze haline getirilmiştir?

Bu sorunun cevabını kafalarımızda verdiğimiz zaman, o sebebin bugün de muteber olduğunu görmek hiç kimseye zor gelmeyecektir.

Ayasofya camii

Temcid pilâvı

isteksizlik olduğu söylenmeye başlanmıştır. Bu son haber, tasavvurları halkoyunun malûmu olan Sükanın kulağına kar suyu kaçırmıştır. İçişleri Bakanı, Nakipoğlunun Emniyet Genel Müdürlüğüne tâyini hakkındaki kararname imzalanmazsa istifa edeceğini ileri sürmektedir. Ancak Sükanın kuvvetli rüzgârlar önünde ne kadar kolay eğildiğine şahit olanlar, bu iddiava pek önem vermemektedirler. Emniyet Genel Müdürlüğünün bu şekilde açık arttırmaya konuluşu, tabii bazı hevesliler de harekete geçirmiştir. Ankara kulislerinde bu makam için epey çalışma yapılmaktadır. Kendilerini bu makama lâyık görenler arasında son günlerde Ferit Kubat ile eski Emniyet Genel Müdürü İhsan Arasın isimleri de geçmektedir.

Gericilik

Minareye kılıf

Emniyet Genel Müdürü Ahmet Demir, AKİS'çinin sorusuna şu cevabı verdi:

"— Evet, kapatmaya çalışıyorlar. Bu, Kuran kursları ile ilgili ya... Bizden müfettiş dahi istemediler. İçişleri Bakanlığı bize bir yazı yazdı, meseleyi kendisinin inceleyeceğini bildirdi. Halbuki bu bizim sahamıza giren bir meseledir. Bir Mülkiye müfettişi göndermişler. Herhalde Kaymakam hakkında tahkikat açacaklar..."

Bir ifşaat karşısında bulunduğunu hisseden AKİS'çi, bu sözleri,soluğunu keserek dinledi. Kendisinin bir gazeteci olarak edindiği intiba, emniyet ve asayiş kuvvetlerinin en üst kademesinde bulunan bir sorumlu tarafından doğrulanıyordu!

Ahmet Demir bir süre sustuktan sonra dayanamadı ve:

"— Bu, daha başlangıcı... Allah memleketin sonunu hayırlı etsin. Bir Kubilay hadisesi daha olmaz inşallah" dedi.

Söz konusu olay. bundan bir süre önce Afyonun Dazkırı İlçesinde cereyan etmiştir. Dazkırı Kaymakamı Coşkun Hırvalı, daha sonra Ankaraya geldiğinde, olup bitenleri Diyanet İşleri sorumlularına şöyle anlatmıştır:

"— Kazaya yeni tâyin olunmuştum. Kasabada dolaşırken, sokaklarda hasta kılıklı, yüzünün rengi sarıya, yeşile çalan uzun boylu, halsiz gençler gördüm. Kendi kendime, bunun bir nevi mahallî hastalık olabileceğini düşündüm. Merakımı yenemiyerek Hükümet Tabibini çağırdım ve sebebini sordum. Tabip bana, bunun yalnız Kuran kursuna giden talebeler arasında görüldüğünü söyledi. Bunu şöylece ispat etti: Aynı gün bu tip çocuklardan birisini odamıza çağırdık, doktor bu çocuğa pantalonunu ve külotunu çıkarmasını söyledi. Çocuk bu isteğe mukavemet gösterdi, sonra diğer kişilerin yardımı ile çocuğun ağzını sıkıca kapatıp zorla pantalonunu ve külotunu çıkardık. Gördüğümüz manzara şu îdi: Çocuk kendi husyelerini ibrişimle boğarak, erkeklik hücrelerini öldürmüştü. Çocuk bu hareketi, devam ettiği Kuran kursunda hocasının 'zürriyet Türkiyenin Doğusunda mubah. Batısında günahtır. Erkekliğinizi öldürmezseniz ve dediklerimizi yapmazsanız, âhirette seccadenizi cehenneme serersiniz' şeklinde telkinleri üzerine yaptığını söyledi..."

Kaymakamın verdiği bilgiye göre, hocanın telkini altında kalan bazı Dazkırılı vatandaşlar, ibrişimden de vahşi usûller tatbik etmişler, meselâ husyelerini iki taş arasında ezmişlerdir!

Zürriyet ve hürriyet

Kaymakamın verdiği bu haberden sonra, Karakurt olayında olduğu gibi, bütün devlet kuvvetlerinin Daz-

« Savcı mı bilir, siz mi? »

Ali İhsan GÖGÜŞ

"Mesele bazan taraflı, bazan tarafsız olmak demek değildir. T.R.T.'nin fiilen tarafsız olabilmesi için ne lazımsa onu yapacağız."

Bu sözleri A.P. iktidarının başı Demirel Diyarbakırda Anadolu Ajansı muhabirine söylemiştir. Sonradan, Program müzakerelerinde de tekrarlanan buna benzer sözler, AP. iktidarının Anayasa müesseseleri hakkındaki eğilimini ortaya koymaktadır. "Tarafsızlaştıracağız" diye başlanan işlerde "taraflılık" sağlanmasının esas olduğu, tarafsızlık kavramına sahip olmayan kişilerin ve kurumların toplumu nasıl buhranlara sürüklediklerinin • yalan geçmişteki acılan unutulmamıştır. Tarafsızlık ananesinin teşekkül ermediği toplumlarda fikri mücadele uzundur, zahmetlidir. Tarafsızlığı ruhlara sindirmek kolay olmamakta, müesseseleri yeni olan toplumlarda herkese ve bilhassa müesseselerin korunmasında başlıca sorumluluk taşıyan kişilere büyük görevler düşmektedir. Anayasa kuruluşlarından herhangi birine bir tecavüz vukuunda hareketsiz kalmak, sonunda toplum bünyesinde kapanmaz yaraların açılmasına sebep olmaktadır.

Kendisi gibi düşünmeyen, daha doğru bir deyimle, kendisine körü körüne hizmet etmeyen teşekkülleri taraflı kılmak için harekete geçenler, maksatlarını daima örtülemişlerdir. 1954 yılında Basın Kanununda değişiklik yapılırken kullanılan maske, şeref ve haysiyetlerin korunması idi. Asıl maksat, kendisinin hatalı tutumu yüzünden karanlık günlere giren bir memlekette suiistimalleri açıklamak, kötü gidişi belirtmek eğiliminde olan ve bu görevini yerine getirmeğe çalışan basım susturmaktı. O zamanki bazı basın devleri bu maksadı sezebilmiş olsalar idi "Aman ne iyi, şeref ve haysiyetler korunacak" diye alkış tutmazlar ve memleketin tehlikeli bir yola girmesine vasıta olmazlardı. Basın Kanunu ile "tarafsızlaştırılan" gazetelerden sonra, sıra kaza organlarına geldi. 1956 yılında Yargıtayda patlak veren olay ne hazindir ki, o müessesenin en sorumlu kişisinin diz çökmesi ile sonuçlandı ve iktidarın frensiz gidişi daha da hızlandı. Yargıtay Başkam "icraatın tasarrufu kanunidir" fetvası ile hem kendisinin, hem de savunmakla görevli olduğu en yüce kaza merciinin mahkûmiyet ilâmım vermiş oluyordu. Yargıtay Başkanının tasfiyesini diğer hâkimler takibetti. "Tarafsızlaştırma" hızını almıştı. Müesseseler teker teker dize getiriliyordu. Nihayet Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, Tahkikat Encümeni, tevkifler ve bilinen akıbet...

Bunca acı olaydan ve tecrübeden sonra, bugün hâlâ "Ekseriyet ne derse o olur" zihniyetinin hâkim kılınmağa çalışıldığını görmek cidden elem vericidir.

359 saydı kanunla bir Anayasa kuruluşu olarak faaliyete geçen T.R.T. hakkında ileri sürülen iddialar gerçek ise, yani A.P. iktidarının dediği gibi T.R.T. Anayasanın zırhına bürünerek Anayasayı sarsıcı yayınlarda bulunuyor, milli bünyeyi tahrib ediyorsa, kanunların suç saydığı işleri yapıyorsa, yapılacak şey, "Anayasaya dayanarak T.R.T.'yi tarafsızlaştırmak" için kanun çıkarmadan evvel ceza kanunlarımıza başvurmaktır. T.R.T. kazai murakabe altındadır. Şikâyetçi AP. iktidarı bugüne kadar kazai yollara niçin başvurmamıştır veya başvurmuşsa ne netice almıştır?

Hükümet Programının görüşülmesi sırasında T.R.T.'yi itham ederek konuşan Demirele bir muhalefet milletvekilinin, savcılığın T.R.T. için takipsizlik karan aldığını hatırlatması üzerine, Demirelin verdiği cevap, yargı organlarının kararları karşısında yeni iktidarın zihniyetini ortaya koymaktadır. Demirel açıkça "Savcı mı bilir, siz mi?" diyerek oy çokluğu ile haklılıklar sağlamak gibi hatalı bir tutumun sahibi olmuştur. T.R.T. etrafında koparılan gürültü topluma hiçbir şey kazandırmayacak, aksine çok şey kaybettirecektir.- Henüz emekleme devresinde olan ve büyük ihtimam isteyen etkili bir kuruluşu fonksiyonunu yapamaz hale düşürmek bilhassa iktidarda bulunanlara iyi not verdirmeyecektir.

T.R.T. henüz birbuçuk yaşındadır. Bu devrenin bir kısmı teşkilâtlanma ve yapılan hücumlara cevap vermekle geçmiştir. Yeni kurulan bu müessesenin herkesi tatmin ettiği, yayınlarında hiçbir kusur bulunmadığı söylenemez. Kusurlar, aksaklıklar, ilgililer arasında görüşmelerle, mevzuatta, Anayasa teminatına dokunulmaksızın, müesseseyi güçlü kılacak değişiklikler yapılmakla giderilebilir. Hergün milyonlarca insanın değişik temayüllerle izlediği radyo yayınlarının, herkesi her yönü ile tatmin etmesi beklenemez. Yayınlardan şikâyetler olacaktır, ama bunlar düzeltilmeyecek şeyler değildir.

Hükümetlerin de T.R.T.'den şikâyetleri ve dinamik bir hayat içinde etki gücü fazla olan bir müesseseden istekleri olacaktır. 359 sayılı Kanun bunu öngördüğü için, T.R.T.'nin Yönetim Kurulunda seçimle gelen üyelerin arasında iki Hükümet temsilcisinin bulunması sağlanmıştır. Hükümet şikâyetlerini, isteklerini temsilcileri vasıtası ile T.R.T. Yönetim Kuruluna aksettirebilir ve bağımsızlıkla telifi mümkün her isteğini kabul ettirebilir. Bu böyle olduğu halde, elindeki kanuni imkânları kullanmayan ve ispat edileme yen haksız iddiaların sahibi bir iktidarın, çoğunluğuna dayanarak girişeceği hareketlerin Anayasaya uygun olarak gerçekleştirileceğini sanmıyoruz. Yeni İktidarın bu hatalı yoldan bir an evvel dönmesini ve bu tehlikeli eğilimden vazgeçmesini halisane temenni ediyoruz.

Namevcut

Hükümetin büyük sorumluluğu CHP'de iken gericilik kovalanırdı, hem de şiddetle. Fakat yakalananları cezalandıracak kanunî imkân mevcut olmadığından, nurcular gerine gerine beraat ederler ve netice kocaman bir sıfırdan ibaret kalırdı.

Zaman değişti, AP iktidara geldi. Bu arada Temyiz, aldığı bir içtihat kararı ile nurcuları mahkûm etmenin imkânım yarattı. Sanılır ki çark işleyecek, kovalanıp yakalananlar mahkemelerde cezalandırılacak ve layık oldukları yere tıkılacaklar. Nerdee!.. Bu defa da kovalavanı ara ki bulasın!.. Faruk Sükanın, Emniyet Genel Müdürlüğüne eski devrin damgasını yemis adamları tâyin gayreti boşuna mı?

Dört ayak üstüne düşenler yine gericiler: Eskiden kovalanırlar, fakat mahkûm edilemezlerdi. Şimdiyse mahkûm edilmeleri ihtimali mevcuttur ama, kovalanıp yakalanmaları ihtimâli? Evet. o husus maalesef namevcuttur!

kırıdaki korkunç hadiseyi meydana çıkarmak ve sorumlularını yakalanmak için seferber edildiğini sananlar Türkiyedeki iktidar değişikliğinin farkında olmıyanlardır. Kaymakamın haberi kuyuya atılan taşın akıbetine uğramış ve Bakanlıklararası bir toplantıda Diyanet İşleri sorumlusunun bu olayı bir misal olarak zikretmesine kadar unutulmuştur. Anlatılan misalin ne büyük tehlikeleri işaret ettiğini derhal kavrayan ve bu toplantıya Genel Kurmayı temsilen katılmış olan bir kurmay albay, hazırladığı raporda bu konuya yer verince iş değişmiştir. Ordu işi önemine uygun şekilde, fakat kendi bünyesinde ele almıştır. Hava Kuvvetleri Kurmay,Başkanı Korgeneral Reşat Mater derhal kendi imzası ile bir rapor kaleme almış ve bu, komutanlık personeline tamım edilmiştir. Hava Kuvvetleri, personeline, bu tip zararlı akımlar ve olaylarla mücadele emrini vermiştir. Şu satırlar bu raporda yer almıştır:

"Hadisenin vehameti ne kadar acı ve büyük, güdülen gayeler ne kadar alçakçadır. Millî bekanın mahvı için hain emellerin tahakkukuna matuf olan bu yol memleketi içten yıkmaya çalışan iç ve dış düşmanların hazırladığı plânlardan bir tanesidir..."

Bu rapor daha sonra Millî Güvenlik Kuruluna getirilmiştir. Olayın nurculuk ve kürtçülükle ilgili bulunduğu, "Şarkta zürriyet mubah, Garpde günahtır" sözünün, sağlığında Kürt Teali Cemiyetinin faal üyesi olan Said-i nursînin talebelerinin sloganı olduğu; kürtlerin nüfusunu arttırarak kuvvetlendirmek, türkleri ise zayıf düşürmek amacını güttüğü belirtilmiştir.

Olayı Güvenlik Kurulunda öğrendiklerini ileri süren Bakanlar, toparlanmak lüzumunu hissetmişler ve tahkikat açılacağını söylemişlerdir. Fakat tahkikat, bu yazının başında Ahmet Demirin de açıkladığı gibi, emniyet yönünden değil, sağlık ve idari yönden açılmıştır! Bu arada, olayı haber vererek siyasî iktidarı zor duruma düşüren Kay makam Coşkun Hırvalı âdeta cezalandırılarak, başka yere tâyin edilmiştir. İstenilen, işin tavsamasıdır. Nitekim, tahkikat o kadar ağır ve gevşek yürütülmektedir ki, bir sonuca varılmasının istenilmediği apaçık anlaşılmaktadır. Bu haftanın başında Pazartesi günü Sağlık Bakanlığı Müsteşarına Sağlık Bakanlığı yönünden açılan tahkikatın ne sonuç verdiğini soran AKİS'çi, şu cevabı almıştır:

"— Tahkikatı yapan müfettiş Ankaraya dönmüş, fakat raporunu yazmadan başka işe gönderilmiş!"

C. H. P.

"Evet, ortanın solandayız!"

Bu haftanın başında bir gün, Genel Sekreter Yardımcılıklarına partinin iki "sağlam isim"inin, eski Millî Savunma Bakam İlhami Sancarla eski İçişleri Bakanı Orhan Öztrağın getirildiğini duyan çok CHP' li derin bir nefes aldı. Bunlardan birinin söylediği şu söz ilgi çekicidir:

"— Oh, ne ise.. Şimdi, CHP denilince hatıra gelen iki isim partinin sorumlu ve yetkili iki mevkiine geldiler."

Bundan evvel CHP'nin iki Genel Sekreter Yardımcısı Cihat Baban ile Suphi Baykamdı!

Parti Meclisinin bu son toplantısı uzun sürdü, zira konuşanlar hemen hep uzun konuştular. Bizim politikacılarımız henüz kısa konuşmanın faziletini anlamış değillerdir, yahut "kısa konuşmaya vakitleri yok"tur. Uzun konuşmada ise rekoru, lideri ve iki mümtaz uzvu -Emin Paksüt ile Coşkun Kırca- sayesinde Turhan Feyzioğlu Ekibi kırdı. Bunlardan bilhassa Coşkun Kırca, konuşurken kelime

C.H.P. Meclisi **İnönünün başkanlığında** çalışıyor
Hedef tespit ediliyor

lerini seçmesini pek bilmediğinden bazı başka ölçülerin de dışına çıktı ve sevimsiz oldu. Zaten Feyzioğlu Ekibi, bu toplantının "Muhalefet Grupu" görevini üzerine almıştı. Ancak bu muhalefet biraz çelişmeli manzara gösterdi.

19 Kasım Cuma günü başlayan ve aralıksız on gün devam eden Parti Meclisi çalışmaları, CHP için, aslında, umulandan daha faydalı oldu. Çünkü toplantılar, seçimin kaybedilmesinin günahını sadece Ortanın Solu sloganına yükleyen partililerin, görüşlerini bütün çıplaklığıyla ortaya koymalarına imkân verdi ve böylece, açıklığa kavuşmanın zeminini hazırladı. Toplantının daha ilk gününde Genel Başkan İnönünün kabul edilen önergesiyle, Ortanın Solu sloganı ve programının, Partinin, Kurultaydan sonra en yetkili organı olan Parti Meclisinde enine boyuna görüşülmesi sağlandı. Zaten, hemen hemen bütün üyelerin istediği de buydu. Bu bakımdan, görüşmelerin ağırlık noktasını Orta--- Solu teşkil etti ve görüldü ki, Parti Meclisinde Ortanın Solu programına karşı olan bir tek üye mevcut değildir. Bu durum, özellikle seçimlerden sonra, daha ziyade kulislerde tartışması yapılan bir konunun açıklığa kavuşması bakımından iyi oldu.

Üyeler, yaptıkları konuşmalarda, Parti ilkelerine ve Ortanın Solu programına bağlı olduklarını, bu ilkelerden ve Programdan vazgeçmenin asla söz konusu olmadığını kesin bir dille ortaya koydular. Tartışmalar, liderliğini Turhan Feyzioğlunun yaptığı bilinen grupun, Programa değil, Ortanın Solu deyimine karşı olduğunu belirtmesinden çıktı. Bu ekibin savunduğu görüş özetle şuydu: Ortanın Solu sloganı bu seçimlerde CHP'ye büyük ölçüde oy kaybettirmiştir. Halkın "sol" kelimesine karşı antipatisi vardır. Bu yüzden, çok sayıda CHP'li seçmen bu seçimlerde Ortanın Solu sloganından tedirgin olmuştur. Bunlardan bazıları sandık başına gitmemiş, bazıları da sadece bu yüzden başka partilere oylarını vermişlerdir. Biz, Ortanın Soluna ve ilkelerimize candan inanıyoruz. Fakat, iktidara gelebilmek için oy almak, gerektiğinden, Ortanın Solu deyimini kullanmakta ve yerimizi kesin bir ifadeyle belli etmekte mâna yoktur. Biz gene ilkelerimizi savunalım, fakat bu deyimi kullanmayalım!

Feyzioğlu, görüşünü şöyle ifade etti:

"— Programımız ne olursa olsun, bu sloganı tekrarlamakta bir fayda yoktur. Geleneksel seçmenimizi kaybetmememiz lâzımdır. Maksat oy olduğuna göre, bu deyimden korkan vatandaşları iyiden iyiye tedirgin etmek neye?"

İnce hesaplar

Emin Paksüt, Coşkun Kırca ve Ekrem Özden de değişik ifadelerle aynı görüşü savundular. Hattâ görüşmeler bir ara İkinci Koalisyon-Üçüncü Koalisyon mücadelesi haline döküldü. İkinci Koalisyon Hükümetinde Başbakan Yardımcısı olarak görev alan Feyzioğlu ile ilk Hükümette Bayındırlık Bakanlığı yapan Emin Paksüt, zaman zaman Üçüncü Koalisyon Hükümetini tenkit ettiler.

Aslında mesele, göründüğünden farklıdır. İkinci Koalisyon Hükümetinin istifasından sonra AP ile koalisyona girme görüşünü ısrarla savunan Feyzioğlu, Paksüt ve arkadaşlarının. Ortanın Solu sloganına karşı çıkmalarında hesaplar bulunduğu açıktır. Çünkü İkinci Koalisyon sırasında, ünlü iktisatçı Kaldor'un Türkiyenin tarım meselelerini ortaya koyan ve kendince alınması gerekli tedbirleri söyleyen raporunun uygulanmasını isteyenlerin başında Feyzioğlu ve Kırca bulunmaktadır. Hattâ bu iki Parti Meclisi üyesi o sıralarda o kadar ileri gitmişlerdir ki, Maliye Bakanı Ferit Meleni özel teşebbüsü korumakla suçlamışlardır.

Feyzioğlu ve ekibi, ilk çelişmeye İkinci Koalisyonun istifasında AP ile koalisyon istediğinde düşmüştür. Bir ekip düşünülmeli ki Ferit Meleni sağda bulmaktadır, fakat Ferit Melenin çok sağında bir siyâsî teşekkülle ortaklık arzusu göstermektedir. O tarihte bu taktik, hemen, "Feyzioğlunun, veliahtlığını tescil arzusu" olarak damgalanmıştır ve zaten oyun da başarı kazanamamış: tır. Ekip, AP ile yürümeyecek bir koalisyona İnönünün katılmayacağını biliyordu. Öyle olunca Hükümele, CHP takımının başında Feyzioğlu girecekti. Feyzioğlu için şu veya bu icraat önemli bulunmadığından -bir kere Feyzioğlu CHP içindeki liderlik meselesini halledince her türlü icraata bol bol zaman kalacaktı, Feyzioğlu daha gençti- kendi sol görüşleriyle sağcının sağcısı AP nin nasıl ittifak edip bir şeyler yapa bileceğini ekip hiç düşünmedi bile..

Feyzioğlu ve arkadaşlarının partiiçi muhalefeti -bu, tamamile normal ve meşru bir muhalefettir- o zaman başladı. Hele Üçüncü Koalisyon bir Reform Hükümeti olarak çıkınca ve daha sonraları CHP Muhalefeti ortanın solunda bir muhalefet olunca Feyzioğlu Ekibi kendini muallâkta hissetti. Kaldor'una va-

C.H.P'nin yeni yöneticileri toplu halde
Taze kuvvet

Bir vesika

NURCULUK NİHAYET

A KİS bu sayısında, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, henüz adli yayınlara bile geçmemiş olan taze bir içtihat kararını açıklıyor. Bu kararla nurculuk mahkûm edilmekte, bu işi yapanların ağızlarında sakız gibi çiğnedikleri hukuki mazeretler çöp kutusuna atılmaktadır.

Bu derginin mensupları, bu kararı öğrendiklerinde, 10 Nisan 1964'te gericiliğe ait bir kapakla yayınlanan AKİS sayısındaki şu satırları hatırlamaktan kendilerini alamadılar:

"...Bu yeşil kaplı kitapta, emniyetçe yakalanarak adalete sevkedilen nurcuların beraatlarına dair mahkeme ilamları toplanmıştı. Böylece nurcular, taraftarlarına cesaret vermektedirler („.) Nurculuk türk mevzuatına göre suç değildir. Nurcular emniyet tarafından takip edilip yakalanmakta, adalete teslim edilmekte, haklarında genel hükümlere göre dâva da açılmaktadır. Fakat onlar, 'Anayasanın verdiği hakla dinî âyin yapıyorduk' gibi mazeretlerle yakalarını sıyırmakta ve beraat etmektedirler. Bu körebe oyununa son verilmesi için mevzuatta değişiklik yapılması zorunlu görülmektedir..."

O tarihte nurculuğa karşı düşünülen kanun! tedbir, yani mevzuatı değiştirmek yolu Demirel ve arkadaşları iktidara geldiği için kapanmıştı. Türk Adaletinin namuslu adamları bunun üzerine -hem de Demirelin zamanında- içtihadı değiştirdiler.

Mehmet Akın ve Tevfik Dilek adındaki nurcuların Burdur Ağır Ceza Mahkemesince beraat ettirilmeleri, Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin bu kararı bozması ve mahkemenin ilk kararında ısrar etmesi üzerine Ceza Genel Kuruluna gelmiş olan mesele, nurculuğun tüm olarak mahkûmiyeti ile sonuçlandı.

Bunun için geniş araştırma yapıldı. Said-i nursînin bütün yazı ve sözleri incelendi, kanunlarla karşılaştırıldı ve 15 sayfalık mükemmel bir içtihat kararı meydana getirildi. Türk hâkimleri bundan' böyle, nurcuların mazeretleri karşısında, hukuki dayanaktan mahrum, çaresiz kalmayacaklardır. Nurculuğun memleketin bütünlüğünü, bağımsızlığını bozma yolunda olduğunu, Türk Ceza Kanununun 163. maddesiyle çelişme halinde bulunduğunu kesinlikle ispat eden bu önemli vesikanın sonuç kısmını aynen yayınlıyoruz:

"...Yukarıda yapılan açıklamalara ve bizzat nur risalelerinden alınan pasaj ve cümlelere nazaran;

1 — Nurculuğun kurucusu Sait Nursî, hiç bir zaman türklüğü ve türk milliyetini kabul etmiyerek, kürt olduğunu öğünerek beyan ve ilân etmekle beraber, 1327 tarihlerinde faaliyette bulunduğu anlaşılan Kürt Teali Cemiyetinde çalışmak, memlekette türklerden ayrı dili ve milliyeti olan bir kürt cemaati mevcut olduğunu ileri sürmek, yine o tarihlerde kurulduğu bildirilen Kürdistan Azmi Kavi cemiyetinin mümessili olarak İstanbula gelip kürtçe tedrisat yapan mektepler açılması için gayret göstermek ve 'Uyan ey Selâhattini Eyyubinin torunları kürtler' diye tahrik ve teşviklerde bulunmak suretiyle memleketin bütünlüğünü bozmağa matuf amaç ve gaye takip ettiği anlaşıldığı,

2 — Türk milliyetçiliğini red ve hatta zararlı ve tehlikeli olduğunu ileri süren Sait Nursinin Türkiyenin de dahil olacağı, tamamen şeriat hükümlerine ve islâmi esaslara göre düzenlenmiş ve merkezi Mekke

rıncaya kadar sol fikirler, bu ekibin tekelindeydi. Halbuki şimdi Parti, bu ekibin dışında, kendini ortanın solunda ilân etmişti. Seçimler bu neticeyi verince, Feyzioğlu ve arkadaşları ortanın solunun değil de -bu, kendi kendilerini inkâr olurdu- ortanın solu kelimelerinin tenkitçisi olarak varlıklarına bir sebep-i hikmet aramak zorunluğunu duydular.

Bundan dolayıdır ki Parti Meclisinde, konuşmaların çok uzun sürmesine rağmen bir prensip ve program mutabakatının belirmesi Partinin partiler yelpazesindeki yerini tesbitte bir- ciddi güçlük çıkarmadı.

Ya, ötekiler?

Ancak, Feyzioğlu Ekibinin "şekil muhalefeti"nin CHP'deki ortanın soluna karşı olan tek muhalefet olduğunu sanmamak lâzımdır. Ortanın soluna, fikirleri gerçekten yatmayan kimseler mevcuttur ve bunlar meselâ Fethi Çelikbaştır, meselâ Sırrı Atalaydır, meselâ Sedat Çumralıdır, meselâ Şevket Raşit Hatipoğludur. Nitekim bunlar, Parti Meclisinin tebliğine bir muhalefet şerhi koymaktan kaçınmadılar. Parti içindeki bir başka muhalefet, Banguoğlu gibi kendini mükemmel Millî Eğitim Bakanı gördükleri halde böyle bir makama getirilmeyenlerle bu seçimlerde milletvekili olamayanların muhalefetidir ki, bunun tabii fikirle bir ilgisi yoktur.

Parti Meclisinin toplantısının sonunda, Merkez Yönetim Kurulunun bazı üyeleri güzel ve doğru bir jest yaptılar. Yeni bir seçime imkân vermek için yerlerini boşalttılar. Bunlara, Kemâl Satır da katıldı.

Satır şöyle dedi:

"— Merkez Yönetim Kurulu üyeleri, beni istifadan uzak tutarak çekilmeye karâr vermişler. Arkadaşlarla ikinci bir toplantı yaptık ve hep birlikte istifa etmeye karar verdik. Bunu normal karşılamak lazımdır. Tüzük gereğince çalışma süremiz sona ermiştir."

Bunun üzerine İnönü hemen seçimlere gidilmesini ve tüzük tadilâtının daha sonra yapılmasını teklif etti. Teklif kabul edildi. Kemal Satır yemden, oybirliğiyle Genel Sekreterliğe getirildi. Merkez Yönetim Kurulu üyelerine seçilen partililerin kimlikleri, Parti Meclisinin Ortanın Solu sloganı ve programı hak

MAHKUM EDİLDİ

olmak üzere bir İslâm Devleti kurulmasını ve bu devlette arapların hâkim bir unsur haline getirilmesi lüzumunu Nur risalelerinde teklif, telkin ve teşvik etmek suretiyle Türk Devletinin bağımsızlığını tenkis ve birliğini bozma yolunda hareketlerde bulunduğu,

3 — Sait Nursî, Nur Risalelerinde; Türkiye Cumhuriyetinin tamamen şeriat esaslarına ve islâmın siyasî prensiplerine göre teşekkül etmesi gerektiğim, hilâfet ve saltanatın geri getirilmesi lâzım geldiğim, Devrim Kanunlarının geçici olduğunu, Kuran dışında bir anayasaya ihtiyaç bulunmadığını, islâmlığın düsturlarına uymayan devrimlerin meşru olmadığını mükerreren ve ısrarla yazıp telkin ve propaganda yapmakla beraber, lâik bir Cumhuriyet rejimi kurduğu için Atatürke düşman kesilerek, onu Ebusufyan ve Deccala benzetmek, 'tek gözlü deccal, ya iman et, yahut bütün dünyanın maskarası olacaksın' diye ağır tecavüzlerde bulunmak suretiyle Türk Ceza Kanununun 163 üncü maddesini ihlâl eden suç işlediği,

4 — Yine Nur Risalelerinde, çok kadınla evlenmenin propagandasını yapmak, boşanma ve miras meselelerinin tamamen şeriat hükümlerine tâbi olması lüzumunu açıkça yazıp telkin etmek, faizin yasak olduğunu ve bu itibarla bankaların kapatılması gerektiğini ileri sürmek, bugünkü modern mahkemeleri kaldırıp yerlerine hakaiki islâmiye dairesinde, yâni Şer'i Mahkemeler açılmasını teklif etmek, Parlâmento üyelerini Kuranın düsturlarına göre harekete davet etmek suretiyle yine 163 üncü madde hükmünün ihlâl edildiği,

5 — Her ne kadar 'Hutbe-i Şamiye' ile 'İki Mekteb-i Musibetin Şahadetnamesi veya Divanı Harbî Örfî' adlı risalelerin Cumhuriyetten önce hazırlanıp yazılmış olduktan ileri sürülmüş ise de bunların pek yakın tarihlerde yeniden bastırılıp dağıtılmış olması ve 'İki Mekteb-i Musibetin Şahadetnamesi veya Divanı Harbî Örfî' adlı risalenin ilk sahifesinde ise 'bu müdafaayı şimdi bu asra daha muvafık gördük güya o zamandan' elli sene sonra bir hissi kablelvuku ile bir nevi ihbarı gaybi olarak hayatı içtimaiyeyi alâkadar eden çok hakikatlere temas ettiğimden neşredildi' diye açıkça kaydedilmesinin dikkate şayan bulunduğu,

6 — Sait Nursiye bağlı olan nur talebelerinin ise, III sayılı paragrafta açıklanıp izah edildiği üzere, memleket ve devlet için bu kadar tehlikeli ve. zararlı olan fikirleri ihtiva eden Nur Risalelerini yazıp çoğaltmak ve halka dağıtmak vazifeleriyle mükellef bulundukları, bu talebelerin, dikkatle okuyup incelediklerinde şüphe olmayan Nur Risalelerindeki bu zararlı ve tehlikeli akımları bilmedikleri ileri sürülemiyeceği, Nur Risalelerinde yer alan ve yu-arıda temas edilen fikir ve kanaatleri kabul edip benimsemeyen bir kimsenin nur talebesi olmasının tasavvur edilemiyeceği ve sanık Mehmet Akın ile Tevfik Dilek, kendilerinin nurcu olduklarını ve dosyada mevcut olup yedlerinden zaptedilen ve dosyadaki bilirkişiler raporunda da suç olduğu izah olunan Nur Risalelerini okumak üzere halka verdiklerini kabul ve ikrar ettikleri ve bu hareketlerinin Türk Ceza Kanununun 163 üncü maddesini açıkça ihlâl eden suç teşkil ettiği ve Birinci Ceza Dairesinin bozma kararı varit ve yerinde bulunduğu halde nazara alınmadan ve mahkemece işin esası lâyıkı ile incelenip nüfuz edilmeden ve en yüksek dinî müessese olan Diyanet İşlerince dahi, nurculuğun islâm dinine aykırı olduğu tesbit edilmişken kanuna, işin esasına ve gerçeklere uymayan mesnetsiz mütalâalarla yazılı şekilde ısrara karar verilmesi yolsuz bulunmuştur.

Sonuç: Yukarıdanberi açıklanan sebeplere göre ısrar hükmünün tebliğnamedeki düşünce gibi bozulmasına (...) oyçokluğuyla karar verildi."

kındaki görüşünü kesinlikle ortaya koyacak niteliktedir. Yeni üyelerden Kemal Demir, Muammer Erten, Orhan Öztrak, İlhami Sancar, Lebit Yurdoğlu, Ali İhsan Göğüş ve Şefik İnan gerek seçimlerden önce ve gerekse seçimlerden sonra yaptıkları çalışmalarla Ortanın Solu sloganı ve programının sadık savunucuları olduklarını göstermişlerdir. Ayrıca, Zarife Koçağın Parti Meclisinden istifa etmesiyle yapılan seçimde, toplantılara Meclis Grup Yönetim Kurulunu temsilen katılan Kemal Demirin açık olan üyeliğe seçilmesi, Parti Meclisinin görüşünü aksettirmektedir.

Parti Meclisi çalışmalarından sonra yayınlanan bildiride, Partinin temel ilkelerinden vazgeçilmeyeceği ifade edilmekte ve üyelerin. Parti Programı ve kurultaylarca kabul edilen Temel Hedefler ve İleri Türkiye Ülküsü ve 1965 seçim bildirgeleriyle belirtilmiş olan ilke ve ülküler üzerinde tam bir mutabakat halinde bulundukları belirtilmektedir.

Şimdi CHP'de bütün hazırlıklar Kurultay için yapılmaktadır. Parti Meclisi, Önce il başkanlarının Ankarada bir toplantıya çağırılmasına karar vermiştir. Kurultay tarihi ise, Parti Meclisinin 24 Aralıkta yapacağı toplantıda tesbit edilecektir.

Görünen, bunun yakın bir tarih olmayacağı ve Partinin fikriyatının önce daha bir derlitoplu hale getirileceğidir.

Adı geçen ay bir ilkbahar değil, sonbahar aynım adıdır.

Gecekondular

Mavi boncuk politikası

(Kapaktaki mesele)

Geride bıraktığımız hafta içinde birgün, İstanbulda, Teşvikiyede, Ihlamur Yolunun köşesindeki küçük bakkal dükkânının sahibi, müşterilerine şöyle dert yanıyordu:

"— Bu ne biçim memlekettir? Dişimizden tırnağımızdan arttırdık, Emirgânın arkalarında bir arsa aldık. Şimdi, evsizin biri gelip de gecekondu kuracak diye gözlerime uyku girmiyor. İş, güç, ekmek derdi olmasa, kalk git, tüfeği çek, arsanı bekle. Hoş, devlet kuvveti varken, sen tüfeğinle ne haltedersin ki...".

Gene aynı gün, Londra asfaltının

Kartaltepe bölgesinde genişçe bir arsası olan bir vatandaş ise geceyi gündüze katmış, arsasının etrafını dikenli telle çevirmiş, bir de "Sahipli arazidir, kimse giremez" levhası dikmişti.

Büyük şehirlerde yaşayıp da arttırdığı paralarla bir küçük arsa sahibi olan, hele bu arsaları şehrin kenarlarında ,gecekondu yapımına elverişli yerlerde bulunan yüzlerce vatandaş, geride bıraktığımız haftayı mülklerinin akıbetleri hakkında endişeyle dolu olarak geçirdiler. Bu endişelere sebep, Başbakan Demire* Un "herkese mavi boncuk dağıtma" politikasına dayanan demecidir. Başbakan, ilk mavi boncuğu gecekondu sakinlerine ve ekonomik zaruretler karşısında köyden şehire gelen evsiz-barksız vatandaşlara vermiştir. Fakat Demirelin bu tâviz politikası, Hükümet göreve başlayalı daha bir ay olmadan fiyaskoyla sonuçlanmış, devlet otoritesini zayıf düşürdüğü gibi, vatandaşta tapulu arazisine sahip olamama korkusunun yerleşmesine de sebep olmuştur.

Belediye Başkanlarının katıldığı bir toplantıda Başbakanın "Vatandaşın bir gecede ev yapabilme kudretini önleme yerine bu gücü kanalize etmeliyiz. Bu bakımdan gecekondular yıkılmayacaktır" şeklindeki sözlerinin basına intikaliyle başlayan zincirleme olaylar (Bak: AKİS, Sayı: 597, "Gecekondular") hem gecekondu sakinlerini, hem de devlet kuvvetlerini güç durumda bırakmıştır. İzmirden sonra İstanbulda da gecekonducular sahipli arazilere hücum etmişler ve önceden hazırladıkları inşaat malzemelerini bir araya getirerek, Demirelin dediği gibi, bir gecede ev yapabilme kudretlerini meharetle ortaya koymuşlardır. Ancak, Gaziosmanpaşanın Kemiklidere bölgesinde inşa edilen gecekonduların kısa bir süre sonra Belediye memurları tarafından yerle bir edilmesi neticesi öğrenilmiştir ki, evsiz-barksız vatandaşlar, gecekondu ticareti yapan bazı şahısların tahrikiyle harekete geçmişlerdir. Tahrikçilerin kimlikleri ise hayli ilgi çekicidir: Elebaşılardan ikisi, Sabri Yıldız adındaki bir komisyoncu ile AP'li Belediye Meclisi üyesi Hulüsi Güneştir! Menfaat karşılığı vatandaşı sahipli arazi üzerine gecekondu yapmağa tahrik ettiği polisçe tespit edilen bu AP'li Belediye Meclisi üyesi hakkında AP İstanbul İl Teşkilâtının ne gibi bir işlem yapacağı ise bilinmemektedir.

Köyden indim şehire

politikacılar tarafından istismar edilen konulardan biri de gecekondulardır. İlk defa 1948 yılında İstanbulda Kazlıçeşmede, bir şoför tarafından kurulan ve bir gecede meydana getirildiği için "gecekondu" . diye adlandırılan bu şehirleşme hareketi, özellikle DP iktidarı yıllarında enine boyuna istismar edilmiştir. Meselenin bilimsel metodlarla çözümü yoluna gidilmesi gerekirken, bugün olduğu gibi, tâviz politikası tercih edilmiştir. Bu bakımdan, gecekondu meselesi daima, politikacıların aklına seçim arefesinde gelmiş, gecekondu sakinlerine alelacele düzenlenen törenlerle tapular dağıtılmış, böylece yoksul vatandaşın oyunu toplamakta güçlük çekilmemiştir. Bu yüzdendir ki gecekondu konusu, Türkiye için son yılların en büyük ve güç meselelerinden biri olarak ortaya çıkmıştır.

Konu, sosyal ve ekonomik yönleriyle ancak plânlı devreye girildikten sonra ele alınmış, beş yıllık Kalkınma Planı hazırlanırken, üzerinde en çok durulan meselelerden biri gecekondu meselesi olmuş, gerekli bilimsel tedbirler Plânda yer almıştır. Fakat mesele geniş ölçüde araştırmayı gerektirdiğinden, plânlı devrenin ilk yıllarında önemli sayılacak derecede bir icraata girişilememiştir.

İlmi araştırmalara göre, büyük şehirlerde gecekondular kurulmasının ve çığ gibi büyümesinin nedenlerinden biri nüfusun hızla artmasıdır. Nüfusun hızla artması, tarım alanında bir gizli işsizliğe yol açmakta, yâni toprak, artan nüfusu doyuramaz hale gelmektedir. Bu yüzden işsiz nüfus köyden şehire akına başlamakta, ilk iş olarak da başım sokacak bir meskene sahip olmayı arzulamaktadır. Bu ise, bir sanayi memleketi olmadığımız için, şehirde açık işsizliğe yol açmaktadır. Köyden şehre akın daha çok büyük şehirlerimize olmaktadır. Bunda büyük şehirlerin, meselâ İstanbulun kısmen sanayi merkezi olma sının rolü büyüktür. İstatistiklere göre, İstanbulun nüfusu yılda 130 bin artmaktadır. Bunun 40 bini doğumlar yoluyla olmaktadır. 90 binini ise, İstanbula Anadoludan ve Trakyadan çalışmak için gelen köylü vatandaşlar teşkil etmektedir. Gecekondularda yaşıyan halkın yüzde 851nin taşradan geldiği tespit edilmiştir. Bu rakamlardan da anlaşılacağı gibi, köyden şehire akın eden her aile önce bir meskene kavuşmanın çarelerini aramaktadır. Halen İstanbulda 500 binden fazla vatandaş gecekondularda yaşamaktadır. Tedbir alınmazsa, nüfusunun 1980'de

Bir gecekondu bölgesi
Demirelin "Kalkınma bölgesi"

3 milyona yükseleceği tahmin edilen İstanbulda vatandaşların üçte ikisi gecekondularda yaşamak zorunda kalacaktır. Son istatistikler ise Ankarada nüfusun yüzde 50'sinin, İstanbulda yüzde 25'inin, İzmirde yüzde 20'sinin gecekondularda barındığını ortaya koymuştur.

İnşallah ve maşallah

Gecekondu problemini halletmenin ilk akla gelen çaresi, yeni gecekondu yapımını önlemektir. Halbuki, Hükümetin başlıca sorumlusunun gecekondu yapımım teşvik edici nitelikte demeçler vermesi, problemi daha da güçleştirmektedir. Belediye Başkanları toplantısında "Köyden şehire akının durdurulmasına lüzum yoktur. Ekonomiler geliştikçe bu akımlar devam edecektir. Biz de farazi düşünceler yerine pratik tedbirlere yöneleceğiz" diyen Başbakan Demirel galiba, kendisi İktidar koltuğuna oturduktan sonra türk ekonomisinin hızla geliştiğini ve Türkiyenin hızla sanayileşmeye yöneldiğini ifade etmek istemiştir! Pratik tedbirlere gelince... Bunun bir Demirel üslûbu olduğunu belirtmeğe lüzum dahi yoktur.

Oysa, gerek yabancı ve gerekse türk uzmanlar, hiç olmazsa gerçek bir sanayileşme devresine kadar köyden şehirlere akının durdurulması kanaatini taşımaktadırlar. Bu akın nasıl durdurulacaktır?

Tarım alanında, en verimli çalışma mevsiminde dahi 1 milyon işsiz mevcuttur. Tahminlere göre, işsiz sayısı 15 yıl içinde 7,5 milyona yükselecektir. Plânın öngördüğü yüzde 7 kalkınma hızı gerçekleşmiş olsa bile, yeni açılacak iş imkânlarından ancak 6 milyon 800 bin işsiz yararlanabilecektir. Kaldı ki, kalkınma hızı hiçbir zaman yüzde 7 oranına ulaşamamıştır ve bu gidişte ulaşması da şüphelidir. Toprak reformuna karşı olan bir hükümetin köyden' şehire akını önlemesi imkânsızdır.

Yeniden gecekondu yapımını önlemek için beş yıllık Kalkınma Plânı büyük şehirlerde ucuz halk konutlarının yapılmasını öngörmüştür. Plâna göre, 1963'de 10 bin, 1964'de 13 bin, 1965'de 16 bin, 1966'da 19 bin, 1967'de ise 22 bin halk tipi konutun yapılması gerekmektedir. Oysa, Plânın 1965'e kadarki kısmı dahi gerçekleştirilmemiştir. Gecekondu yapımının durdurulması, dengesiz bir şehirleşmeyi önliyecektir. Zira, dengesiz şehirleşmelerin ekonomik ve sosyal maliyetleri çok yüksek olmaktadır.

AP'nin oy ambarları

Gecekondu probleminin bir diğer yönü de, mevcut gecekonduların ıslahı, gecekondu mıntıkalarına sosyal hizmetlerin götürülmesidir. Nüfusunun dörtte biri gecekondularda yaşıyan İstanbulun, gecekondulardan müteşekkil iki ilçesi vardır. Bunlardan biri Zeytinburnu, diğeri ise, içinde göçmenler için yapılmış konutlar da bulunan Gaziosmanpaşadır. Ayrıca, İstanbulun hemen her yerinde gecekondular vardır. Zeytinburnu ve Kazlıçeşme artık birer kocaman şehir haline gelmiştir. Eyüp, Kâğıthane sırtları, Gül tepe, Kuştepe, Beykoz, Ankara Asfaltı üzerinde bazı bölgeler hep, 500 bin nüfuslu gecekondu bölgeleridir. Hattâ Teşvikiyede yeni kurulan Topağacı mahallesinin dev apartmanlarının dibindeki vadide de bir gecekondu mahallesi uzanmaktadır. Bu gecekondu bölgeleri her türlü mahrumiyet içinde çırpınmaktadır.

Buralarda yol, **su, ışık,** kanalizasyon mevcut değildir. Hiç bir gecekondu bölgesine belediye hizmetleri götürülememektedir. O kadar ki, İstanbul, içiçe iki ayrı şehir kimliğine bürünmüştür.

Bugüne kadar gecekondu bölgelerinin ihtiyaçtan, yukarıda da belirtildiği gibi, hep politik amaçlarla ele alınmıştır. Çeşmeler iki gün sonra kurumuş, yollar ise ancak iki-üç ay dayanabilmiştir. Bu yollar, serpme asfalt denilen, uydurma yollardır. Kuvvetli yağmurlar bunları harap etmeye kâfi gelmektedir.

Gecekonduların susuzluğu da başlıbaşına bir derttir. Suç istatistiklerine göre, Taşlıtarla ve Zeytinburnunda yaz aylarında Emniyete intikal eden kavga olaylarının yüzde 95'i çeşme başında cereyan etmektedir.

Gecekondularda hayat
Kalkınan Türkiye

İki İstanbul

Gecekonduların ıslahı problemi olumlu bir şekilde ilk defa Necdet Uğurun Belediye Başkanlığı sırasında ele alınmıştır. Sonradan, beş yıllık Kalkınma Plânının da istediği gibi, Uğurun ilk yaptığı iş, gecekondu bölgelerinin haritasını ve imar planını çıkartmak olmuştur. Çünkü haritası olmayınca şehrin okulu, meydanları, yolları yapılamamaktadır. Haritalar yapıldıktan sonra, hiç oturulamıyacak gibi olan gecekondular, oturanlara yenisi sağlanmak şartiyle yıkılabilecektir. İyileşecek durumda olanlara da kredi sağlanacaktır. Uğur zamanında baş-

lıyan harita ve plân çıkartma işi Zeytinburnu ve Taşlıtarlada sonuçlanmıştır. Şimdi sıra, gecekondu bölgelerinin bu plana göre imarına gelmiştir.

İstanbul Edebiyat Fakültesi için gelen amerikalı Sosyoloji Profesörü Hard, gecekondular hakkında çok ilgi çekici bir inceleme yapmıştır. İki yıl gecekondularda yaşıyan ve öğrencileriyle birlikte çok değerli bir araştırma yapan Hard'a göre, gecekondularda yaşıyan vatandaşlara yöneticiler, ikinci sınıf vatandaş muamelesi yapmaktadırlar. Meselâ içice iki şehir kimliğine bürünmüş olan İstanbulda, Müreffeh İstanbulun çöpü geç toplansa kıyamet kopmakta, fakat Gecekondu İstanbulun çöpleri hiç toplanmamaktadır. Müreffeh İstanbulda yapılan apartmanlara, kooperatif evlerine su ve elektrik derhal verilmekte; Gecekondu İstanbul ise, bir mahalle çeşmesi için seçimleri beklemektedir. Amerikalı Profesör bu durumun son bulmasını istemektedir.

Gene amerikalı Profesörün kanaatine göre, gecekondularda oturanlar yerlerini yurtlarını bırakarak buralara yerleştikleri düşünülürse, akıncı, cesur bir ruha sahiptirler. Bunların bu hasletlerinden istifade etmek -Muhteşem Süleyman da ayni görüşe sahiptir ya..- gerekmektedir. Ayrıca, gecekondularda oturanların yüzde 97'si çocuklarını okut-" mak çabasındadır. Hükümet bu çaba içinde olan vatandaşlara yardım elini uzatmalıdır. Devletin, sanat faaliyetini gecekondu bölgelerine kadar uzatması şarttır. Bunların yanında sağlık hizmetleriyle, İstanbulu her zaman salgın hastalıklarla tehdit eden kanalizasyon derdinin de halledilmesi gerekmektedir.

Peynir gemisi

İmar ve İskân Bakanı Haldun Menteşoğlu, geride bıraktığımız haftanın sonunda birgün bir AKİS'çiyle yaptığı görüşmede, gecekonduların ıslahı hakkındaki kanun tasarısının bir-iki haftaya kadar Bakanlar Kuruluna sevkedileceğini söyledi ve gecekonduların, hiçbir merciin görüşüne lüzum kalmadan yıkılmasını sağlayacak bir maddenin Tasarıya eklenmesinin düşünüldüğünü bildirdi. Belediye Başkanları toplantısında yaptığı konuşmasının gazetelere yanlış aksettiğini iddia eden Menteşoğlu:

"— Çeşitli belediye hizmetlerinden yoksun, ıslahına imkân olmayan, yâni tasfiye bölgesine dahil bulunan gecekondular, yıkılacaktır. Ancak, önleme bölgesinde kendilerine mesken temin edildikten sonra yıkılacaktır" dedi.

AKİS'çinin:

"— Önleme bölgelerinde kendilerine mesken temini geciken veya mümkün olmayan, tasfiye bölgesine dahil vatandaşların gecekondusu nasıl yıkılacaktır?" şeklindeki sorusuna ise:

"— Bu, belediyelere düşen bir vazifedir. Kanun ne diyorsa, o yapılacaktır. Zaten, yapılmış bir gecekondunun yıkılması hayli güçtür. Yıkılma kararının önce Belediye Meclisinden geçmesi şarttır. Üstelik, gecekondu sakininin Danıştaya başvurma hakkı da vardır. Hukukçular da yapılmış bir gecekondunun yıkılmasına taraftar değillerdir. Bunun için Tasarıya, yapılmış gecekonduların kolayca yıkılmasını sağlayacak' bir maddenin konulmasını düşünüyoruz" karşılığını verdi.

Aslında mesele oy kaygusuna dayandığı için böyle bir maddenin -hem de AP Hükümetince- Tasarıya eklenmiyeceği, eklense bile uygulanmıyacağı muhakkaktır. Çeşitli ve gerçekleştirilmesi imkânsız vaadlerle iktidara gelen Demirel de bilmektedir ki, Tasarıya böyle bir madde konulması, önümüzdeki seçimlerde AP'ye büyük ölçüde oy kaybettirecektir.

IV. Koalisyon Hükümetinin YTP'li İmar ve İskân Bakanı Recai İskenderoğlu, bu konuda kendisiyle görüşen bir AKİS'çiye şöyle dedi:

"— Hükümet yetkililerinin vermiş oldukları çeşitti beyanlardan yeni Hükümetin mesken politikası hakkında bir fikir sahibi olmaya imkân yok. Ancak, Türkiyenin umumi mesken politikası ile gecekondu, problemini bir arada mütalea eder mahiyette bir görüş taşıdıklarını müşahede etmekteyim. Bu, çok büyük bir problem olan gecekondu meselesini daha uzun yıllar toplumumuz içinde yaşatacağını göstermektedir. Gecekondular için iyi bütçede büyük ve ayrı bir fon ayırmadan, gecekondulu vatandaşlarımızın dertlerine radikal bir çare bulmaya imkân yoktur."

Gecekondularda sayım yapılıyor
"Ay ışığında çalışkur..."

İKTİSADİ VE MALÎ SAHADA

Kongreler

"Ağacılık"a devam

Doğulu görünüşlü esmer adam, kürsüden, uzman, profesör ve konu ile ilgili dairelerden gelen kalabalık yüksek memurlar topluluğuna Türkiyenin tarım meseleleri hakkında Hükümetinin görüşlerini, elindeki metinden okuyarak, anlatıyordu. Kâğıdın ortalarında bir yerlerde yutkundu, konuşmasına birkaç saniyelik bir ara verdi. Sonra gözlerini metnin alt kısımlarında gezdirdi ve suya sabuna dokunmayan bir yerinden okuyarak konuşmasına devam etti.

Konuşan, Demirel tarafından keşfedilmiş meçhul kıymetlerden biri, AP'li Tarım Bakanı Bahri Dağdaşdı.

Olay, geçtiğimiz hafta içinde Ankarada, cephesinde Atatürkün "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" sözleri bulunan Dil ve Tarih »Coğrafya Fakültesinde, Türkiye Ziraat Mühendisleri Teknik Kongresinde geçti. Kongrede, türk tarımının bütün meseleleri ele alındı. Gündemde, ünlü uzmanlar ve profesörler tarafından hazırlanarak kongreye sunulan onbeş yeni raporda bu meseleler hakkında -binanın cephesinde yer alan Atatürkün sözlerine uygun şekilde- haysiyetli ve bilimsel bir tabana dayanan tavsiyeler yer almaktaydı.

Raporların en Önemlileri, Prof. Reşat Aktanın başkam bulunduğu bir komisyon tarafından değerlendirilmiş olan, "Toprak Reformu" hakkındaki rapor ile, Doç. Dr. Ziya Gökalp Mülayim tarafından hazırlanan "Tarım Sektöründe Vergi Meseleleri" konulu rapordu. Bu raporlar o derece önemliydi ki, basın mensupları, Kongredeki teknik konuşmaların saatler boyunca tartışılmasını izlemek zorunda kaldılar, bu konulardaki konuşmaları kaçırmamağa çalıştılar.

Gazeteciler önceden, raporları •Toprak Reformu hakkındaki rapor ilk günler basından gizli tutulmak istenmiştir- didik didik etmişler, nereden ne çıkacağını yakalamağa çalışmışlardı. Gayretler boşa gitmedi Kendilerine bu konuda, biç şüphesiz, Tarım Bakanı Bahri Dağdaş yardımcı oldu! Bakanın, elindeki metinden bazı bölümleri anlattığını sezen basın mensupları, birkaç dakika sonra, AP Hükümetinin, memleket için en önemli konulardan biri hakkında ne iyilikler düşündüğünü öğrenmekte güçlük çekmediler: AP, toprak reformunun kıyısından bile geçmek istemiyordu. AP'li Tarım Bakanının toprak reformu hakkındaki gayriresmi görüşü, AP'li Bakanların izleyecekleri politikada güdecekleri amaç, toprak reformunun hiçbir şekilde yanında değildi. AP Hükümetinin bu konudaki görüş ve inancı, Güneyli pamuk ve çeltik ağalarıyla, Karadenizli fındık ağalarının ve ihracatçıların hakimiyetinde bulunan Ziraat Odalarının görüş ve inançlarından bile gericiydi. Olayları ve olaylara karışan kişileri izleyen "akıl", bunun neden böyle olduğunu şüpheye yer bırakmıyacak bir sağlamlıkla gözlerin önüne sermektedir.

Bahri Dağdaş
Samyeli

Eskiye rağbet olsa..

10 Ekim seçimlerinden-önce, Toprak Reformu konusunda birtakım "cambazlıklar" yaptığı halde, işleri yüzüne gözüne bulaştıran bir başka Tarım Bakam vardı. Bu Bakan, hiç de akıllı sayılamıyacak bir taktikle, Hükümeti de müşkil durumda bırakmış, Toprak Reformu Tasarısı hakkında, Ziraat Odalarındaki ağaların görüşlerine çok benzeyen bazı yeni görüşler ileri sürüvermişti. Lideri Alicanın marifetiyle AP'nin dümen suyunda görünmeyi sempati toplayıcı bir politika sanan YTP'nin bu meşhur Bakanı, görüşlerini, Ziraat Odalarındaki ağaların görüşlerinin basında yer aldığı ve Ziraat Odalarındaki bazı uzmanların, bu görüşlere tahammül edemiyerek istifalarını verdikleri günlerde ileri sürüyordu.

Ziraat Odaları, Toprak Reformu Kanun Tasarısında demokrasiyi, aile düzenini, siyasî hürriyetleri, "kutsal mülkiyet" hakkım zedeleyici, hattâ bunları ve dolayısiyle rejimi tehlikeye düşürecek hükümler bulunduğunu İddia ediyor, "Öyle bir reform olmalı ki, aileye dokunmasın, vatana, millete dokunmasın, rejime dokunmasın, bugünkü sosyal düzene dokunmasın. Büyüklükleri ne olursa olsun, düzenli işletilen tarım işletmelerine hiç dokunulmasın. Yarıcılık yararlıdır, dokunulmasın. Kiracılık mı? Ona da dokunul masın" diyordu.

Ziraat Odasındaki ağaların, "toprak mülkiyetindeki adaletsizlik, şehirlere yerleşen ağaların doğurduğu ekonomik erozyon ne olursa olsun, ağalara dokunmayın" demesi tepkilere yol açtı. Tam bu günlerde, Tarım Bakam Kapanlı, Ziraat Odalarındaki ağaların bu tekliflerini kılıfına uydurup, daha yenir yutulur bir şekle sokarak, Tasarıdaki değişiklikler arasına alıverdi. "Düzenli işletme, tarımda verim, dağıtımda önce devlet arazisi, sonra bataklıklar, sonra şu dağdaki, sonra filân tepedeki araziler topraksız köylüye dağıtılmalı, kooperatifçiliğe de boşverilmeli" gibi değişiklikler karşısında Ürgüplü, "Hükümette böyle bir şey görüşülmemiştir. Bu, Hükümetin görüşü değildir, Bakanın kararıdır" demek zorunda kaldı. Kapanlı ise, yenir yutulur hale getirdiğini sandığı teklifleri büyük tepkilere yol açınca, "Efendim, bunlar Hükümetçe tespit edilmiştir" yollu tevillere girişti.

Balık baştan kokarsa..

yeni Tarım Bakanı Dağdasın, geçen haftaki durumu gerçekten yürekler acısıydı. Dağdaş, Kongrede neler konuşulacağını, nelerin ele alınacağım yetkili memurları vasıtasiyle bilmekteydi. Muhte-

şem Süleyman tarafından yaratılan bu meçhul değer, gerçekten - v e Kapantıdan farklı olarak- açıkkalpli **bir** tutumla, bu konuya değinmemeyi tercih etti. Tarımla ilgili, fakat etliye sütlüye karışmayan, dağdakileri ürkütmeyen ne varsa, hepsini sayıp döktü ortaya. Bu arada, Türkiyede tarımda verimin düşük olduğunu söyledi ve:

"— Verim meselesi önemlidir. Biz bu işi halledeceğiz" dedi.

Uzmanlar ise, Hükümete, "Toprak dağılımındaki adaletsizlik ve bozukluk yüzünden gübre dağılımı da, kredi dağılımında olduğu gibi, bir avuç ağanın işine yaramaktadır. Verim, verim deyip duracağınıza, işe reformdan başlayın" demektedirler. Fakat toprak reformunun adından bile -ne şekilde olursa olsun- bahsetmekten korkan AP, tarım meselesini, Türkiyenin milli gelirine her yıl 24 milyarlık değer yaratan ve bu gelirlerin binde birini bile vergi alanı içine sokmamanın yolunu bulan ağalara rağmen, gübre dağıtmakla halletmek istemektedir. Yani "dostlar alışverişte görsün.İstemesi bizden, vermesi Allahtan" hesabı...

Tarım Bakanının bu tutumunu gören basın mensupları, iki gündür Kongreyi izlemelerinin boşa gitmediği kanısına vardılar: AP'nin "asma köprü'lerinden birinin daha perde arkası gözler önüne serilmişti.

Toplantının son gününde, geç vakit gelip, kapanış konuşması yerine geçen bir konuşma yapan Başbakan Demirel ise, Türkiyenin, bazı memleketler gibi, "derelere balık ekmesini" salık verdi. Buralara kadar inen, memleketin derelerde balık yetiştirmekle nasıl adam olabileceğini, bundan ne hacimde bir «fayda sağlanabileceğini bile düşünen Demirel, nedense, Kongrede de üzerinde en geniş tartışmaların geçtiği, aydınları, köylüsü, sağcısı, solcusu ile bütün memleketin kafasında olan bir mesele hakkında, Toprak Reformu hakkında tek kelime söylemedi.

Rakamların dili

Bakan tarafından ele alınmayan meselelerin gözden geçirilmesi, Türkiyenin, her alanda olduğu gibi, tarım alanında da büyük meselelerle karşıkarşıya bulunduğunu, Hükümetin ise "başka havalarda" dolaştığını göstermektedir. Bu meseleler özetle şunlardır:

Prof. Reşat Aktan tarafından hazırlanan birinci raporda, Bakanın atladığı bir konu, sağ veya sol bir görüşe bağlanmadan, gerçekçi ve haysiyetli bir tutumla, olanca çıplaklığıyla ortaya konulmaktadır. "Toprak reformu tehlikelidir, lüzum s uzdur. Biz toprak reformu değil, tarım reformu yapacağız. Böylesi daha salim bir yol olur" diyenlerin hatalı, aldatmaca bir yol içinde bulundukları belirtilmektedir. Tarım Bakanının tasvip edemiyeceği bu temel görüşle yola çıkan raporda, daha sonra şöyle denilmektedir: "Toprak reformu anlayışının temelinde, insanın mı toprağa hükmedeceği, yoksa toprağın mı insana hükmedeceği konusunda verilecek kesin karar vardır. Toprak reformu ile tarım reformu ayrı şeyler değildir. Zirai bünyesi bozuk bir memleket olan Türkiyede, toprak dağılımının düzenlenmesini sağlayacak bir toprak reformu ile işe başlanmadan, tarım reformunun da hiçbir şekilde başarılmasına imkân yoktur. Kimse-

Kelimelerin

Amerikanın A.I.D. diye bilinen Milletlerarası Kalkınma Teşkilâtının Türkiye Misyonu Başkanı James P. Grant, son günlerde umumi yerlerde bazı konuşmalar yapıyor. Mr. Grant görevine başladığından bu yana daima, Türkiyeye yakınlık, dostluk ve sevgi göstermiş bir amerikalıdır. İyiniyetle işine sarılmıştır, meselelerimizi anlamış ve kavramıştır. Hatta amerikalı olduğunu bazen unutabilmektedir bile..

Mr. Graut'in bu sıralarda söylemekte olduğu fikirlerin esası, geçenlerde Ankaradaki Rotary Klübünde yaptığı konuşmada mevcuttur. A.I.D. Başkanı bu fikirlerini, bugünkü iktidarı sevimli gösteren ve onu destekleyen bir şekil içinde söylemektedir. 'Meselâ "İnsanlar gibi memleketlerin de hayatlarında, geleceklerinin kendi kontrolleri allında olabileceği ender devreler mevcuttur. 1 9 6 5 sonları ve 1966'da Türkiye, ekonomik kalkınması bakımından böyle bir devrede bulunmaktadır" başlangıcı, tabil bir kelâm rüşvetidir. "Türklerin kendi ekonomilerinin geleceğine karşı duydukları güven, türk siyasî müesseselerine karşı gittikçe artmakta olan güven ile birleşince.." lâfı da bir "piyaz"dır. Mr. Grant "Demirel geldi, artık herkeste güven tam" inancını yaymaya tatlı, tatlı çalışmaktadır. Demirel amerikalıların "Favorite son"ı olduğuna göre, artık ona bu kadarcık omuz verme A.I.D. Başkanının hakkıdır.

Ama Mr. Grant'in kelimeleri arkasında, üzerinde dikkatle durmamız gereken bir kaç fikir vardır ve Mr. Grant'ın dostane bir ikazda bulunmakta olduğuna şüphe yoktur.

A.I.D. Başkanı bizim kalkınma plânımızı, bu plân kendilerine Türkiye tarafından teklif edildiğinde "Türkiyenin Batı Avrupa ve Kuzey Amerikadaki geleneksel dostlarının "cüretkâr" ve "iddialı" bulduklarını saklamamaktadır. Fakat plân o tarihte kendilerine başarıyla izah edilmiştir ve dostlarımız bunu anlamışlardır. Plânın destek bulmasının başlıca sebebi, Türkiyenin kendi kalkınmasına olan yatırımının en büyük iştirak payını teşkil etmesi olmuştur. Mr. Grant söylemekte menfaat görmemektedir ama, 1961 ile 1964 arasındaki Başbakanlığında İsmet İnönünün uyguladığı "Evvelâ biz, millet olarak fedakârlık yapacağız, içerden ne sağlayabilirsek onu sağlayacağız, sonra dostlarımız bize yardan edeceklerdir" prensibi Türkiyeye güvenin temelini teşkil etmiştir.

Herkes bilir ki bu iç finansmanın büyük kaynağı, vergilerdir. "

Mr. Grant gene de şöyle söylemekten kaçınamamaktadır: "Kalkınma Plânının dış finansman ihtiyaçlarının Konsorsiyum taraf intan tam manasıyla karşılandığı 1965'teki sonucun sağlanmasında Türkiyenin kendi kendine yardım başarılarının cesaret verici emarelerinin büyük önemi olmuştur."

Mr. Grant gerçekleştirilen yüzde altı civarındaki gelişme hızının "oldukça makûl bir fiyat istikra-

nin kimseye hükmedemiyeceği, siyasi hürriyetlerin de temelini teşkil eden iktisadi hürriyetlerini kazanmış bir tarımsal toplum kurmak için de dağılımdaki düzensizliğin düzenlenmesi, toprak reformunun yapılması gerekir. Toprak reformunun yapılması, bunun mânası ziraat topraklarının kapitalistik şekilde bir istismar vasıtası olmaktan çıkarılması, araziye sahip olanların buraları şehirden idare etmesine ve kiracılıkla yarıcılığa imkân verilmemesidir."

Bakanın söz etmediği bir başka konu'da, tarım gelirlerinden alman vergilerin durumudur. Bu mesele hakkında Doç. Dr. Ziya Gökalp Mülayim şu gerçekleri ortaya koymaktadır:

1 — Yılda 24 milyar lirayı bulan toplam tarım gelirlerinden alman vergiler 1964 yılı sonunda 35 milyondur. Yani, gelirlerin binde biri. 23 milyar 880 milyon liralık tarım gelirleri ise zaten vergiye matrah bile olmamıştır. Az gelişmiş ve bütçe gelirlerinin yarıya yakını ücretli ve işçilerin nafakalarından alınan bir memlekette kanunun boşluklarından faydalanarak, akıl almıyacak kadar bol para kazanan 25 toprak ağasının gösterdikleri gelirlerin toplamı 120 milyon lirayı aşmamaktadır.

2 — Tarımda çalışan 3,5 milyon kişi içinde sayısı 25 bini bulan bu büyük çiftçilerin vergiye matrah gösterdikleri yıllık gelirleri, dairelerdeki odacıların yıllık ücret toplamlarından fazla bir miktarı bulmamaktadır. Tarımda yer alan bu 25 bin kişilik kaymak tabakanın devlete verdiği vergi ortalama olarak, mükellef başına 1500 liradır. Vergi matrahı olarak gösterdikleri yıllık gelir ise 4800 liradır.

3 — Tarım gelirlerine uygulanan gelir vergisi, bu sektördeki gelirlerin ikiyüzde birine tesir edebilmektedir.

Dereye ekilen balıklar

Bütün bu meselelere tek kelime ile olsun dokunmayan AP'li Tarım Bakanının, konuşma metninde bulunduğu halde okumadığı bölümde toprak reformunun adı geçiyordu. Bakanın okumaktan kaçındığı bu bölümde anlatılan toprak reformu da aslında, Türkiyenin şartlarını bilen bilim adamlarının ve uzmanların istedikleri, gerekli gördükleri toprak reformu ile bağdaşabilecek bir toprak reformu değildi. Metinde, toprak reformu hakkında şöyle demliyordu: "Tarımda verimin sağlanması lâzımdır. Tarımda beklenen gelişmenin sağlanabilmesi için bir tarım reformuna ihtiyaç olduğuna inanıyoruz. Bu reformun ana unsurunu, Anayasanın ışığı altında, mülkiyet hakkını zedelemeyen, düzenli işletme bütünlüğünü bozmayan, rasyonel işletmeciliğe imkân veren, (...) bu suretle ziraî istihsalin arttırılmasını sağlayan bir toprak reformu teşkil edecektir."

Ziraat Odalarının Tasarı hakkındaki görüşünü bile "kılıfına uydurma" ihtiyacı hisseden bir Kapanlıyı tenkit edenler, AP'li yeni Tarım Bakanı Dağdaşın konuşma metnini ve metin üzerinde kurşun kalemle yapılmış iptalleri görünce, eski günleri de arar oldular. Yeni Bakan ağacılıkta Kapantıdan da hızlıydı! Ağacılığın bozulmaması için, Türkiyenin "tarım alanında kalkınması "derelere balık ekîlmesi"ne bırakılıyordu.

arkasındaki fikirler

rı" ile birleştirilmesini dış güvenin bir başka unsuru olarak göstermektedir.

Fakat şimdi Türkiye, eğer Demirelin yapacakları söyledikleri ise, bu en önemli iki hususta bir tehlikeyle karşı karşıyadır. Demirel, millete "fedakârlık yapmadan kalkınma"nın havarisi olarak görünmüştür. Halbuki dış finansman olarak memlekete gelecek her fazla dolar, bunun iç finansmanı olarak milletten aşağı yukarı iki do» larlık bir fazla fedakârlık isteyecektir. Türkiyede vergilendirebilecek tek bakir saha, tarım gelirleridir. Halbuki Demirel o sahada adaletin tam olduğunu beyan etmiştir. O halde, Türkiye, kendisine karşı, Mr. Grant söylese de, söylemese de, İnönü Hükümetlerinin davranışları sayesinde kendisine karşı uyanmış güveni nasıl devam ettirtecektir?

AİD Direktörü Grant
Söyleyene değil, söyletene bak!

A.I.D. Başkanının itinayla seçilmiş kelimelerinin arkasında bu endişenin izini görmemenin imkânı yoktur. Mr. Grant'ın, Muhteşem Süleyman diye adlandırılan Demirelin kafasındaki Con Ahmedin devr-i daim makinesine fazla bir bel bağladığım sanmak kolay değildir.

Diğer taraftan, fiyat istikran muhafaza edilebilecek midir? Zira, pahalılığı sıhhat alâmeti ilan etmek, bu konuda fazla iyimser düşüncelere yer bırakmamaktadır. Kaldı ki fiyatlar şimdiden oynamıştır ve yukarıya doğru gitmektedir. İşçi dövizleriyle toplu sözleşmelerin getirdiği satmalına gücü artışını, yakında, Personel Kanununun uygulanması ve belirli gelir dilimlerinden Tasarruf Bonosu kesilmemesi hızlandıracaktır. Buna karşı şimdiden tedbir düşünmek ve bu tedbirleri almak lâzımdır. Halbuki Muhteşem Süleymanda bu yönde de bir istidat görünmemektedir.

"Amerika verir!", inancı Türkiyede bir iktidarı bir defa, ham hayâllerinden fena uyanmaya mecbur bırakmışta. Amerika gerçekten verir. Ama Amerikanın dost, iyiniyetli, bilgili ve dürüst iktisat mütehassıslarının o memleketten istedikleri, Mr. Grant'ın kelimelerinin arkasındaki fikirlerdedir.

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Vietnam

Zafer sarhoşluğu

Son yıllarda dünyanın en dikenli ve tehlikeli milletlerarası anlaşmazlığı, hiç şüphesiz, Vietnam savaşı olmuştur. Dünyada ne zaman hareketsiz bir hafta geçse, ne zaman gazeteler manşetsiz kalsa, o zaman ortaya hemen Vietnam anlaşmazlığı çıkar. Nitekim, geçen hafta da duranı böyle olmuştur. Hareketsiz geçen bir haftanın sonunda, milletlerarası konuların en önüne çıkan, gene Vietnam savaşıdır.

Ancak, geçen hafta Vietnam savaşının yeniden ön plâna geçmesinin nedeni yalnızca başka olayların yokluğu değildir. Birleşik Amerika» da yayınlanan ünlü Look dergisinde yayınlanan bir yazı ve Washington'da yapılan bir yürüyüş de Vietnamın yeniden manşetlere geçmesine önemli katkıda bulunmuştur. Look dergisindeki yazıyı yazan, Amerikanın tanınmış . televizyon yorumcularından Eric Sevareid'dır. Sevareid, bu yazıda. Birleşik Amerikanın Birleşmiş Milletlerde devamlı temsilciliğini yaptığı sırada ve bundan kısa bir süre önce ölen Adlai Stevenson'ın, kendisine, Kuzey Vietnamın geçen sonbahar ye kış devresinde U Thant'ın aracılığıyla barış vapmak istediğini göstermesine rağmen Birleşik Amerikanın buna yanaşmadığını söylediğini ileri sürmektedir. Bu iddia, Washington'un Vietnamda barışçı niyetlerle davrandığı yolundaki bütün iddiaları birdenbire suya düşürüvermiştir.

Sevareid'ın yazısı üzerine amerikan basınında koparılan gürültü o kadar geniş olmuştur ki. Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Robert McCloskey bu iddianın doğruluğunu kabul ütmek zorunda kalmış, fakat Washington'un o sırada Hanoinin niyetinin samimî olmadığım anladığını ve bunun için görüşmeye girişmediğini ileri sürmüştür. Fakat artık gün ışığı gibi ortadadır ki, Birleşik Amerikayı o sırada Hanoi ile görüşmelere girişmekten alakoyan şey, McCloskey'nin iddia ettiği gibi "Dean Rusk'ın hassas antenleri" değil, Vietnamdaki askerî durumdur.

Düğüm noktası

Gerçekten, Hanoili yöneticiler Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri U Thant'ın aracılığıyla Washington'a barış teklif ettikleri zaman Birleşik Amerika Vietnamda askerî bakımdan hiç de elverişli bir durumda değildi. Birleşik Amerika, askerî durum kendi lehine dönmedikçe, girişeceği her görüşmenin vietkongluların işine gelir biçimde sonuçlanmasından korktuğu için masa başına oturmaya yanaşmamıştır. Fakat o zamandan buyana köprülerin altından çok su akmış ve savaşın gidişi önemli Ölçüde Birleşik Amerikanın lehine dönmüştür. Öyle olduğu halde. Birleşik Amerikayı görüşmekten alakoyan şey nedir?

İşte Vietnam savaşının düğüm noktası bu sorudadır. Bu soru karşısında akla ilk gelen şey, şimdi de askeri bakımdan elverişsiz durumda olan vietkonglulann ve Kuzey Vietnamın görüşmeye yanaşmak istemediğidir. Bu belki gerçektir ama, gerçeğin hepsi bu kadar değildir. Şu sırada Vietnam savaşının uzayıp gitmesine yol açan en başlıca etken, Birleşik Amerikanın askerî durumunda görülen iyileşmedir.

Şu gerçek iyice bilinmelidir: Birleşik Amerika dün, askerî bakımdan zayıf olduğu için görüşmeye yanaşmıyordu. Nasıl ki, 1954 Cenevre anlaşmalarından sonra, bu anlaşmaların öngördüğü seçimler yapılırsa iki Vietnamın kendi istemediği bir yönetim altında birleşeceğini anladığı için seçimleri yaptırmaya yanaşmamıştır; bugün de kendini, artık bir görüşme masası basma oturmak gereğini duymayacak kadar kuvvetli gördüğü için görüşmeye yanaşmamaktadır.

İşte geçen hafta sonu, başta Washington olmak üzere, Amerikanın içindeki ve dışındaki birçok yerlerde Başkan Johnson'ın Vietnam politikasına karşı yapılan gösterilerin amacı, Birleşik Amerikayı görüşme masası başına oturmaya çağırmaktan başka birşey değildir.

Nasıl bir destek

Bugün Birleşik Amerikada yapılan kamuoyu yoklamalarının çoğu, amerikan halkının önemli bir kısmının Başkan Johnson'ın Vietnam politikasını beğendiğini göstermektedir. Fakat bu sonuçlar kimseyi yanıltmamalıdır. Amerikan halkı, Vietnamda devamlı bir barışın kurulmasını sağlayacağım sandığı için kuvvet politikasından yanadır. Çünkü birkaç tanesinin dışında, bütün gazeteler, radyolar, televizyon, günde en az iki-üç defa, kendisine böyle söylemektedir. Gerçekten Johnson yönetimi, federal hükümetin kamu hayatının her-yönü üzerinde biraz daha artan yetkiler kazanması, basın ve yayın organlarım denetlemek bakımından kaynağını elindeki çeşitli imkânlardan alan gücü hergün biraz daha fazla kullanması sonucunda, amerikan halkının o kadar bağlı olduğu demokratik uygulamalardan önemli şekilde ayrılmaya* başlamıştır. Federal hükümetin elindeki yetki ve güçler çoğaldıkça, yayın organları kendilerini şu veya bu şekilde Beyaz Sarayda oturanların türküsünü çağırmak zarımda görmektedirler. Buna Başkan Johnson'ın iç politikada gösterdiği büyük ustalık ve inandırma yeterliği de katılırsa, son aylar içinde amerikan kamuoyunun nasıl yanlış yönlere yöneltildiği kendiliğinden ortaya çıkar.

Şimdi bütün dünyada Başkan Johnson'ın Vietnam politikasına karşı başlayan tepki, özellikle amerikan aydınlarının giriştikleri büyük kampanya, amerikan kamuoyunu uyarmak bakımından çok faydalı olacaktır. Gerçekleri olduğu gibi öğrenen ve bunları tartışma fırsatını bulan bir amerikan kamuoyu, Vietnamda atılacak yanlış adımları durduracak güçtedir. Fakat bütün mesele, amerikan kamuoyuna bu gerçekleri anlatabilmektir. Amerikan kamuoyu Vietnam savaşının bir denge endişesinden çok bir prestij kavgası olduğunu, kaynağını Birleşik Amerikanın 1954 Cenevre anlaş-

malarına aykırı davranışlarda bulunmasından aldığını, amerikan inadı sürüp gittikçe her iki Vietnamın da hergün biraz daha Komünist Çinin kucağına düştüğünü, Saygon hükümetinin hiç kimseyi ve hiçbir şeyi temsil etmediğini, savaşın kardeşi kardeşe kırdırmaktan ve barış yoluyla çözümler bulunmasını daha güçleştirmekten başka hiçbir işe yaramadığını bir öğrenebilse, herhalde Vietnamda durum bugünkünden çok başka türlü olurdu.

Kongo

Kim kime, dum duma

Geride bıraktığımız haftanın ortalarında, bağımsızlığa kavuştuğu günden buyana iç sarsıntılar geçiren Leopoldville Kongosunda, hayretten insanın parmağım ağzında bırakan bir askerî darbe oldu. Öyle bir darbe ki, ne bir silâh patladı, ne de bir kimsenin canı yandı. Leopoldville'de oturanlar, bir sabah gözlerini açtıkları zaman, Devlet Başkam Kasavubu ile Başbakan Kimbanın yerinden uzaklaştırıldığını ve Başkomutan Mobutunun her iki görevi de üzerine aldığım öğrendiler. Aradan iki gün geçtikten sonra Mobutu, başbakanlığı yakın arkadaşı Albay Mulambaya devrettiğini açıkladı. İşin daha şaşırtıcı tarafı, ondan iki gün sonra da Albay Mulamba, yarısı Kasavubucu, yarısı da Çombeci olan bir hükümet kurdu ve bu hükümet de, hafta sonunda, Kongo Meclisinden güven oyu aldı.

Göz açıp kapayacak kadar kısa bir süre içinde geçen ve çelişme dolu olan bu olayları akıl ve mantık terazisine vurmaya imkân yoktur. Batılılar olayı bir komünist oyunu; başta Pekin olmak üzere, komünist başkentler de emperyalistlerin düzeni olarak yorumlamak eğilimindedirler. Bazılarına göre bu, Kasavubu ile Çombe arasındaki çekişmenin kaçınılmaz sonucudur. Bazıları da işi Lumumbanın öldürüldüğü günlere kadar geri götürmekte ve Lumumbanın öldürülmesinde başrolü oynadığı halde kendisinin ve arkadaşlarının ikinci plâna atılmasına kızan Mobutunun nihayet intikamım aldığını ileri sürmektedirler. Kurulan yeni kabinede Dışişleri Bakanlığına Bombokonun getirilmesi, bu sonuncu söylentiyi doğrular gözükmektedir. Fakat işin derinlerine gitmeden, yalnızca şahsi geçimsizliklere bakarak olayın nedenini anlamaya çalışmak, bir türlü falcılık yapmağa benzer.

Aslında, Kongoda bütün olup bitenlerin hepsi dönüp dolaşıp bir tek nedene, ülkenin sosyal ve ekonomik düzensizliğine bağlanabilir. Yalnız Kongo değil, bağımsızlığa yeni kavuşan Afrika devletlerinin hemen hemen hepsi iç düzenlerini bir türlü kuramamışlardır. Bütün geri kalmış ülkelerde olduğu gibi, Afrika devletlerinde de ülke halkına bir birlik duygusu aşılayacak, onları çalışmaya yöneltip, yön-yöntem gösterecek liderlerin yokluğu göze çarpmaktadır. Eğer bir lider bağımsızlıktan sonra kendi otoritesini ülkenin her tarafına ulaştırıp yerleştirebilmişse, ülkeye bir birlik duygusu aşılamayı başarabilmişse, o zaman kurulan yeni devlette bu liderin kişiliğinden gelen bir düzenlilik görülmektedir. Meselâ Gana, Gine ve Kenyada durum böyledir. Fakat lider yokluğu çekenler, tam bir keşmekeş içine düşmektedirler.

Lider yokluğu

İşte bugün, Kongonun en büyük • dertlerinden biri de lider yokluğudur. Kongo bağımsızlığı sırasında, Çombenin Katangası dışında kalan bütün bölgeler Lumumbanın önderliğini benimsemiş görünüyorlardı. Fakat Lumumbanın ortadan kaldırılmasından sonra Kongo, ülkenin bütünlüğünü sağlayabilecek bir liderden devamlı olarak yoksun kalmıştır. Ne ihtiyar kurt Kasavubu, ne de kurnaz politikacı Çombe yalnızca kendilerini tutan kabilelerin adamı olmaktan kurtulabilmişlerdir. Şimdi onların yerini almaya imrenen Mobutunun daha başarılı olacağını düşünmek için, ortada hiçbir sebep yoktur.

Afrika devletlerinin sınırları, XIX. yüzyılın ikinci yansında bu kıtayı sömürgeleştiren Avrupa devletleri tarafından, kıta halkının yapı ve gereklerine göre değil, kendi çıkarlarına göre, kendilerine uygun geldiği' biçimde çizilmiştir. Böyle olunca, Afrika ülkeleri birer etnik,1 ekonomik ve kültürel bütün olmaktan çok uzak kalmışlardır. Üstelik yerli halklar, sömürgeciler tarafından kendi topraklarının yönetimine katılacak gibi. eğitilmedikleri için, kendi kendilerini yönetmek yeterliğinden de yoksun kalmışlardır. Afrika halkı, genellikle, içinde yaşadığı kapalı ve dar kabile hayatından daha geniş bir toplum hayatı bilincine yükselebilmiş değildir. Bu noksanlık, özellikle, siyah Afrikanın ulaşım imkânları en az, tabiat şartlan en güç, halkı en ilkel durumda bulunan ülkesi olan Kongoda göze çarpmaktadır. Böyle bir ülkede siyasal düzensizlik insanı şaşırtmaz, tam tersine, eğer burada iyi-kötü bir düzen kurulabilirse, asıl ona şaşmak gerekir. Çavuşluktan mareşallige giden yolu yıldırım hızıyla aşan Mobutu, anlaşılan, kimseyi şaşırtmaktan hoşlanmayan bir insandır.

Tüli'den haberler

Babalar ve çocuklar

Eski Millî Savunma Bakanı, Çankırı senatörü Hazım Dağlı nihayet kayınbaba oldu. Gelini, vaktiyle Ankaranın -şimdi de İstanbulun en güzel kadını olarak tanınan Leylâ Çelikbaşın üvey kızı. Geçirdiğimiz hafta Bebekte, Süreyyada yapılan nişan kokteylinde Evin Çelikbaş da, Yağız Dağlı da sevinçten uçacak gibiydiler. İki gencin, geçmişi epeyce uzun olan gönül hikâyesini yakından bilen arkadaşları, nişan olayını büyük bir sevinçle paylaştılar. Evin Çelikbaş güzel topuzu, pembe şifon elbisesiyle güzel bir gelindi. Genç kaynata Fahir Çelikbaşın da ağzı kulaklarına varıyordu.

Nişan bolluğu

Geçirdiğimiz hafta, nişan törenleri bakımından hayli zengin sayılır. Dışişleri Genel Sekreteri Halûk Bayülkenin özel kalem müdürü İzzet Zincir de nişanlandı. Onun nişanlısı da Kanada Elçimiz Mehmet Baydurun üvey kızı. Kanada sefiremiz Melâhat Baydur, bu nişan olayını kutladıktan sonra Ottava'ya uçtu. Solmaz Dinçer, Başbakanlıkta tercüman olarak çalışıyor, ilerde belki Dışişleri kadrosuna geçer. Çünkü Amerikada siyasî ilim tahsili yapmış, iyi yetişmiş, hoş bir gençkız...

İzzet Zincir, yalan günlere kadar, kokteyl ve yemeklerde pek mahzun görünürdü, parmağına nişan halkasını taktığındanberi başı göklere ermiş bir hali var.

Vaktiyle Ankarada Gürsele gelin olacağı söylenen bir gençkız vardı: Ankara Radyosunun emekli sanatkârlarından Muzaffer İlkarın kızı Pelin İlkar... Pelin İlkar, gerçi Cumhurbaşkanına gelin olmadı ama, geçirdiğimiz hafta, yine İzmirden bir delikanlıyla nişanlandı. Muzaffer ve Zeynep İlkar hayatlarından çok memnunlar. Biraz geç de olsa, biricik kızlarının mürvetini görmüş sayılırlar.

İlginç bir sergi

Ajans-Türk Matbaası tarafından memleketimizde ilk defa renkli orijinallerine uygun olarak kabartma ve altın yaldız tekniğiyle basılan türk halı, kilim ve seramik baskıları İsviçre ve Almanyada büyük ilgi görmüştür. Turizm ve Tanıtma Bakanlığımızın Bern şehrinde, Spitalgasse'daki İnformation bürosunun vitrinlerinde teşhir edilen Topkapı ve Hürrem Sultan seramikleri isviçrelilerin hayranlığını üzerine çekmiştir. Almanya ve İngilterede de aynı ilgiyi gören türk baskılarının dış ülkelerde satılması için tanınmış iki firma Ajans-Türkle anlaşmaya varmıştır.

Dostlar basına

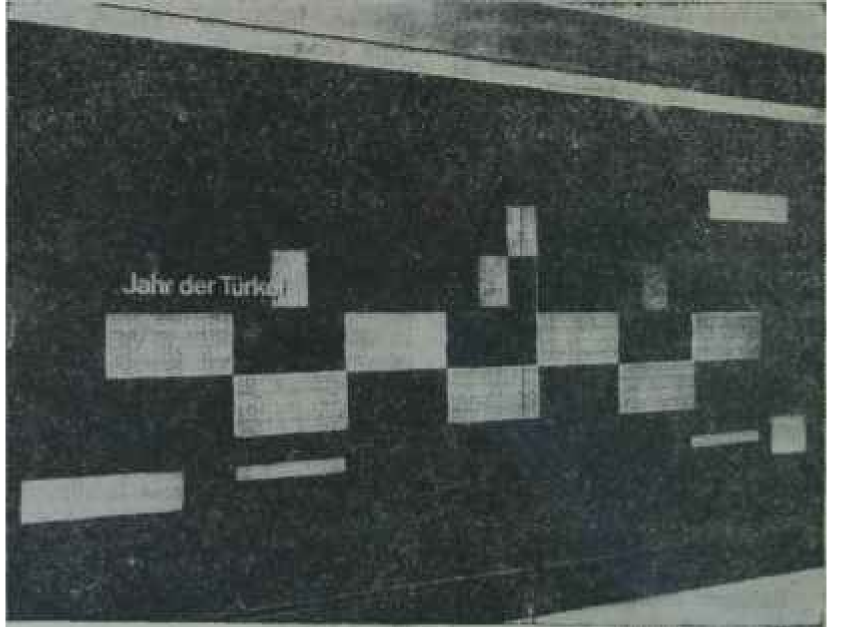
Gülhane Askerî Tıp Akademisi 1, Dahiliye Kliniği müşavir uzmanı Dr. Yüzbaşı Cevdet Demirkol, başarılı bir sınav sonucu Dahiliye Doçenti ünvanını kazandı. Olay, Dr. Demirkolun dostları arasında sevinç ve memnuniyetle karşılandı.

Kavgadan uzak başarılar

Devlet Opera ve Tiyatro sanatkârları memur ve işçi meselesini çözedursunlar, Sevda Aydan, davetli olarak gittiği Rumanyada büyük başarılar kazanarak döndü. Söylediği operalar çok alkışlanmış, Bükreş Elçimiz Mardin de şerefine büyük bir parti vermiş. Sanatkârlarımız yurt dışına çıktıkları zaman oradaki temsilcilerimizden çok az ilgi görürler. Bu bakımdan, Sevda Aydan, Bükreş Elçimizin aslında normal sayılabilecek ilgisini anlata anlata bitiremiyor.

Dağ dağa kavuşmaz ama..

Su "147'ler" hikâyesindenberi İstanbul Üniversitesinin Tıp Fakültesi klinikleri ne garip olaylara sahne oldu, malûm. Kırk yıllık dostlar kanlı bıçaklı olmuş, koridorda rastlaşınca başlarını duvara çevirmiş-

Ajans - Türkün Bern'deki sergisinden bir köşe
İyi emek, iyi takdim

lerdi. Son seçimlerde Ekrem Şerif Egeli Rektör, sosyetenin "Papa"sı Cihat Abaoğlu da Dekan olunca herkes şaşırdı, şimdi ne olacak, aradaki buzlar nasıl eriyecek diye merak etti. Halbuki, sayın Tıp profesörleri, karlı dağları eritmekte politikacılardan daha da ustalar, maşallah. Ekrem Şerif Egeli grupuyla öteki grup birbirine yaklaşıverdi. Bu yaklaşmada İstanbul sosyetesinin de büyük rolü oldu tabii. Bilhassa Ulviye Bengisu, bu yoldaki gayretleri yüzünden çok yorulmuş, tansiyonu yükselerek yatağa düşmüş, diyorlar.

Yağmurdan sonra

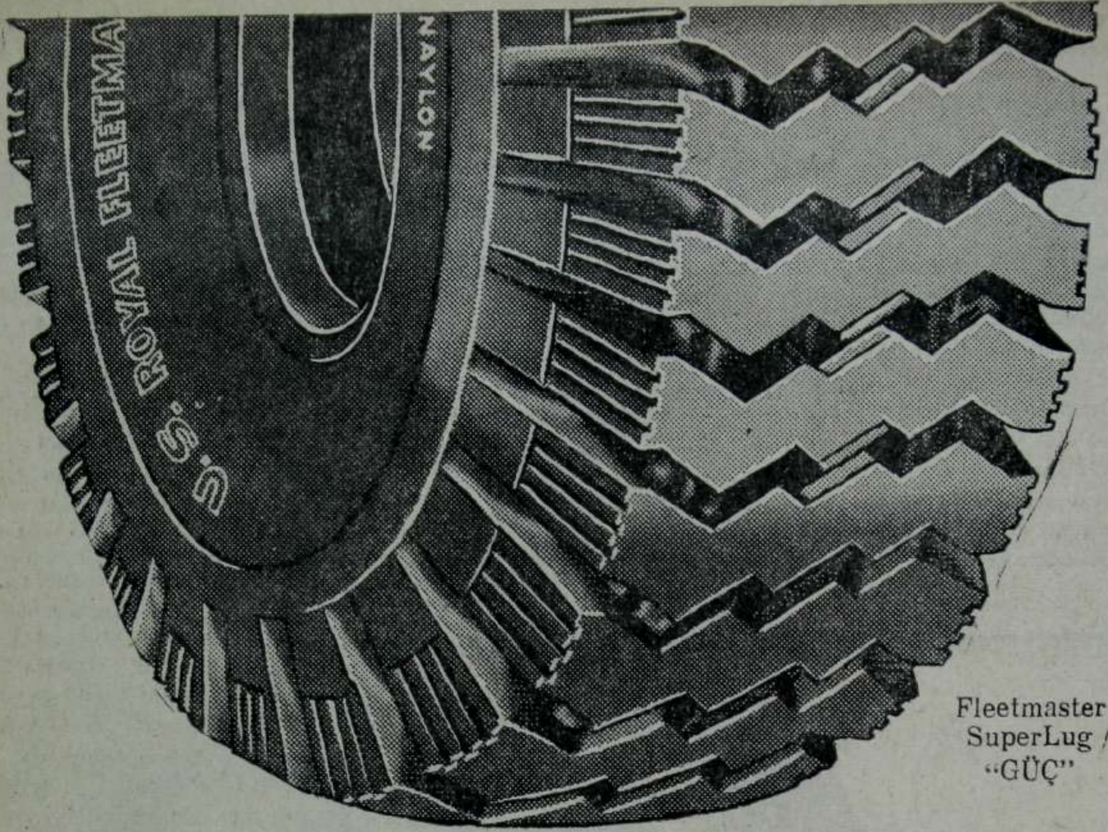
Aydın Günün Devlet Operasının başına gelişi oldukça krizli günlere rastladı, fakat Aydın Gün, iyi bir yönetici ve rejisör olduğunu göstermekten geri kalmadı. Geçirdiğimiz Pazar akşamı, eski Halkevi sahnesinde "Şen Dul" operetini seyredenler, eski yıllardan bir gece yaşadılar. Şen Dul çok başarılıydı. Grev öncesi ve sonrası olaylarla sinirleri lâçkalaşmış sanatkârlar bile sahnedeki yerlerine oturmuşlar, ellerinden geleni yapıyorlardı. Sözün kısası, Aydın Gün Operaya bir aydınlık getirmiş. Şen Dul rolünde Azra Gün çok alkışlandı.İstanbuldan misafir gelen Mete Uğur ise gürül gürül sesi, güzel oyunu, yakışıklı görünüşüyle bütün kalpleri fethetti. Perde kapandıktan sonra bile alkışların sonu gelmedi, seyirciler "Aydın, Aydın" diye bağırdılar. Bu sevgi gösterisi, Tiyatronun bazı yöneticilerinin keyfini hafifçe kaçırdı, fakat gerçek sanatseverler Operamızdaki kalkınmadan çok memnunlar.

O gece, sahne dışında da enteresan oyunlar oynandı. Adnan Ötügen ile yapılan kulis konuşmaları, Cihat Bilgehan ile aktris Tomris Oğuzalpin yakın arkadaşı avukat Suat Sarıgöl arasındaki konuşmalar; soprano Ayhan Aydan ve arkadaşlarının topladığı ilgi de perde aralarının merakla seyredilen sahnelerini] teşkil etti.

Hızlı bir dernek

Çocuk Sevenler Derneği bu yıl çok hızlandı. Durmadan çaylar veriliyor, Derneğe gelir sağlayacak imkânlar zorlanıyor. Bu işte Başbakanın eşi Nazmiye Demirelin büyük rolü olduğu söylenebilir. Bayan Demirel bu derneği çok destekliyor. Çaylardan biri için Hariciye Köşkünü tahsis etmesi bu ilginin sadece bir örneği. Geçen hafta Cuma günü, Hindistan Elçiliğindeki çaya gidenler, Bayan Demireli görmek için çok sabırsızlandılar, fakat Başbakanın eşi henüz hiç bir yerde görünmüyor. Kocasının birçok işiyle o meşgulmüş. seçim bölgesinden gelen seçmenleri dinleyip dertlerine derman olmağa çalışıyormuş. Bu sebepten protokol görevlerini bile yerine getiremiyormuş.

Hindistan Elciliğindeki çayda hanımlardan bir kısmı bunları konuşurken, Nazmiye Demirelin işini kolaylaştıracak çareler de arıyorlar di. Çarelerden biri, Bayan Demirelin bir sekreter tutmasıydı, fakat Bayan Demirel buna yanaşmıyormuş "Hele bir hevesini alsın, biraz z a - man geçsin, o zaman yine konuşuruz" diyenler de var.

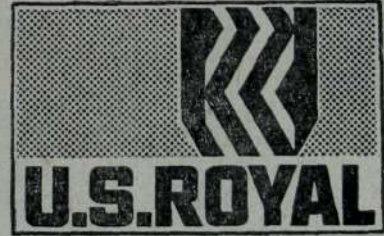

Yaman şoförün lâstiği

Memleketimizde bir numaralı lâstik olarak tanınan U. S. Royal, Hac mevsiminde Karadeniz - Kızıldeniz arasında yapılan zorlu denemeden sonra "Yaman şoförün lâstiği" unvanını kazanmıştır.

Terkibine harika birleştirici CVC katılmış olan U. S. Royal lâstiklerinin her yola... her vasıtaya uygun bir çeşidi vardır. U. S. Royal'e has geniş taban ile dişlerin özel şekli rahat bir çekiş ve emsalsiz fren emniyeti sağlar. U. S. Royal'ler her türlü yola iyi oturur. U. S. Royal lâstikleri, uzun müddet dayanacak şekilde imal edilir, kolay kolay aşınmaz.

Siz de vasıtanızı U. S. Royal lâstikleri ile donatarak kârınızı artırınız! U. S. Royal'in kıymetini kullanınca anlıyacaksınız!

Harika birleştirici CVC yalnız U. S. Royal lâstiklerinde vardır

Tri - Rib R. S. "KILAVUZ"

U. S. Royal "GEZİ"

Fleet Carrier "SOSE"

Fleetmaster Deep Lug "SÜPER ARAZİ"

Super Fleetmaster "SÜPER GÜÇ"

Roadgrader "GREYDER"

Master Grip U. D. ARAZİ

Super Cleat Master "ÇEKİ"

K İ T A P L A R

KALBİMİZİ **TANIYALIM**
(Prof. Dr. İ. Lütfi Vuralın yeniden gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halk sağlığı kitabı. Ankara, İstiklâl Matbaası **1963,** 383 sayfa 1 2 . S lira)

Türkiyede en az bulunan ve aslında en lüzumlu olan kitaplar, halka, halkın sağlığı ile ilgili bilgiler verecek kitaplardır. Gerçi pek kötü bir takım tercümeler, yetkisiz kişilerin hazırladıkları, daha doğrusu sağdan soldan derledikleri bilgilerle şişirdikleri bir takım kitapçıklar daima var olagelmiştir ama, bunları inanarak, güvenerek okumak mümkün değildir.

• Memleketimizde belki de ilk defa, mesleğinin gerçekten ehli olduğu binlerce ve binlerce hastasının, yüzlerce öğrencisinin durumuyla ortada bir hekim, Gülhane Askerî Tıp Akademisinin Kardiyoloji Servisi Direktörü, Profesör Doktor, Kardiyoloji Mütehassısı İ. Lütfi Vural tarafından, halk sağlığına rehber olmak, özellikle de kalb hastaları, pratisyen hekimler, öğretmenler ve subaylarla öğrenciler tarafından okunmak için dört başı mamur bir kitap hazırlanmıştır.

. Resimler, grafikler, şemalar, karikatürlerle süslenmiş, bir ilkokul mezununun dahi anlayabileceği kadar açık ve sade bir üslûpla kaleme alınmış olan bu gerçekten değerli ilim kitabının önsözünde Prof. Vural, konuyu şöyle ortaya koymaktadır:

"İnsanların çoğu, kalplerini fasla düşünmeden, ona aldırış etmeden otuzunu geçerler. Bununla beraber, kırkına veya ellisine gelince onların içlerini bir korkudur sarar. Bunlar, günün birinde gazetede arkadaşlarından birinin birdenbire kalp krizinden vefat ettiğini okurlar **veya** komşu çocuğunun romatizma geçirdiğini ve bunun kalbe vurduğunu, ayaklarının şiştiğini, zavallının pek perişan olduğunu duyarlar. 'Acaba bende de kalp var mı, günün birinde tansiyonum yükselecek mi? diye endişeler belirmeye başlar. Endişelerin bir kısmı yerindedir, bir kısmı ise tamamen yersizdir. İnsan daima bilmediği şeylerden korkar. Karanlık bir odada elektrik düğmesinin yerini bilirseniz korkmazsınız yıldırımın sebebini bilirseniz, ondan korkup ona tapmaya kalkışmazsınız. Kalp ve hastalıkları için kulaktan işitilenlerin çoğu yanlıştır. Ruha korku, endişe veren cinstendir.İnsan içyüzünü bilince, gerçekleri öğrenince korkusu da o nisbette azalır."

Prof. Lütfi Vural, işte bu tatlı ve akıcı üslûp içinde konuya girmekte bol ara başlıklı 31 bölüm içinde, hiç sıkmadan, merakı her an uyanık tutarak, kalp denilen organın ne olduğunu, hastalıklarının nasıl belirdiğini ve tedavi yollarının neler olabileceğini anlatmaktadır. Bu kitabın sadece bölüm başlıklarını vermek bile kitap hakkında sağlam bir hükme varmağa yetecektir. İşte kitaptaki bölüm başlıklarından bazıları "Kalbin yapısı", "Kalb nasıl çalışır?", "Kalb hastalıklarının sebepleri nelerdir?", "Türkiyede kalb hastalıklarının en çok rastlanan sebebleri nelerdir?", "Hekim kalbinizi nasıl muayene eder?", "Hekim-hasta münasebeti nasıl olmalıdır?", "Kalb Röntgeni", "Elektrokardiyogram ve balistokardiyogram", "Perikardist" "Asıl romatizma hastalığı ve romatizmalı kalb hastalığı", "Mitral Darlığı", "Mitral Yetersizliği", "Mitra Hastalığı", "Aortik Darlık", "Aortik yetersizlik", "İskemik kalb hastalığı", "Tansiyon yüksekliği", "Tansiyon düşüklüğü", "Heyecanlardan ileri gelen sinirsel ruhsal kalb hastalıkları", "Çarpıntılar", "Kalb yetersizliği", "Doğuştan kalb hastalıkları", "Bacak damarlarının sertleşmesi", "Varisler", "Beyin damarlarının hastalıkları", "Şişmanlık hastalığı", "Gebelik ve kalb", "Ani; kalb durması ve kalb canlandırılması"

İlhami SOYSAL

Saatte bir buçuk milyon kilometre

Bize kimse yetişemez.

Geçen yıl, 14 milyar yolcu/kilometrelik uçuş yaptık. Bu, saatte bir buçuk milyon kilometre demektir. Taşıdığımız yolcu sayısı ise, 5 milyon 250 bindir ki hiçbir havayolu bu rakama yaklaşamamıştır... Bugünkü durumumuz, 1965'de neticenin daha da parlak olacağını gösteriyor.

Bu yıl 50 milyonuncu yolcumuzu taşıdık. Nereye giderlerse gitsinler, PANAM yolcuları, seferlerin çok gelişmiş, seyahatin çok kolaylaşmış olduğunu göreceklerdir. % Evvelce gidilemiyen yerlere dahi bugün muntazam seferimiz vardır. Bizimle kilometresi 25 kuruş gibi cüzi bir ücretle 128 şehir, 87 memleket ve 6 kıtadan herhangi birine gidebilir; dilediğiniz gün, Doğu ve Batı yönlerinden bir dünya turuna başlıyabilirsiniz.

Esasen hangi yönden ele alırsanız alınız, dünyanın en tecrübeli havayolu yalnız bir tanedir.

Dünyanın en tecrübeli havayolu

Atlantikte Birinci Pasifikte Birinci Latin Amerikada Birinci Dünya Turunda Birinci

(Manajans: 1849) — 664